

Meediateenuste seaduse, kriminaalmenetluse seadustiku ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Käesolev eelnõu koosneb meediateenuste seaduse (edaspidi ka *MeeTS*) muudatustest, mis olid sätestatud 2023-2024. a ette valmistatud meediateenuste seaduse muutmise seaduse eelnõus¹. Antud eelnõu läbis kaks kooskõlastusringi, kuid Vabariigi Valitsusele see heakskiitmiseks ei esitatud, sest Kultuuriministerium soovis sama eelnõu raames lahendada ka 7. mail 2024. a jõustunud Euroopa meediavabaduse määruse² rakendamiseks vajalikud teemad. Seega koosneb antud eelnõu 2023-2024. a ette valmistatud eelnõu raames käsitletud muudatustest ning lisandunud on Euroopa meediavabaduse määruse rakendamiseks vajalikud normid.

Eelnõuga reguleeritakse järgnevat:

- antakse Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (edaspidi ka *TTJA*) õigus teha väljastpoolt Euroopa Liitu pärit audiovisuaalmeedia teenuse taasedastajale taasedastamise lõpetamise ettekirjutus. Seda näiteks olukorras, kui teenuse osutaja või tema juhtorgani liige või audiovisuaalmeedia teenuse osutaja tegelik kasusaaja on Vabariigi Valitsuse, Euroopa Liidu või Eestile siduva rahvusvahelise sanktsiooni subjekt või ta võib kahjustada ühiskonna turvalisust, sealhulgas riigi julgeoleku ja riigikaitse tagamist, või kujutada endast olulist ohtu ühiskonna turvalisusele.
- Antakse TTJA-le õigus teha üldsusele avatud koha omanikule või valdajale või sellise koha omanikule või valdajale, mis ei ole üldsusele avatud, kuid kus viibib määramata arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda, ettekirjutus lõpetada audiovisuaalmeedia teenuse või raadioteenuse kättesaadavaks tegemine, kui audiovisuaalmeedia teenuse või raadioteenuse taasedastamine on nii MeeTS-i § 51 kui ka eelmises punktis selgitatud uue regulatsiooni kohaselt lõpetatud;
- muudetakse ajutiste televisiooni- ja raadiolubade regulatsiooni:
  - sätestatakse testimise regulatsioon juhtudeks, kui soovitakse televisiooni- või raadioteenuse edastamiseks kasutusele võtta uusi tehnoloogiaid või hinnata programmi sobivust konkreetse levipiirkonna elanikele,
  - sätestatakse, et ajutist televisiooni- või raadioluba saab pikendada üks kord kuni kolme kuu võrra;
  - võimaldatakse seada kõrvaltingimusi ka ajutistele raadiolubadele;
  - sätestatakse kohustus raadioloa taotlejal esitada autoreid esindava kollektiivse esindamise organisatsiooni kinnitus eelmisel perioodil taotlejale väljaantud kõigis raadiolubades märgitud Eesti autorite muusikateoste esitamise kohustuse täitmise kohta;
- täiendatakse televisioonilubade kõrvaltingimuste regulatsiooni:

¹ Eelnõu toimiku number: 23-0728. Link eelnõule: <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/74a2799e-dc70-4922-a07c-bb4d88f478e4>

² Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 2024/1083, 11. aprill 2024, millega luuakse siseturul meediaturul ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus) (ELT L, 17.04.2024, lk 1–37). Määrust kohaldatakse alates 8. augustist 2025, välja arvatud artiklit 3, mida kohaldatakse alates 8. novembrist 2024; artikli 4 lõikeid 1 ja 2, artikli 6 lõiget 3, artikleid 7–13 ja artiklit 28, mida kohaldatakse alates 8. veebruarist 2025, artikleid 14–17, mida kohaldatakse alates 8. maist 2025 ning artiklit 20, mida kohaldatakse alates 8. maist 2027.

- sätestatakse võimalus seada kõrvaltingimusi ka rahvusvahelistele televisioonilubadele;
- sätestatakse võimalus seada viimase viie aasta jooksul valminud audiovisuaalmeedia teoste maht kõrvaltingimuseks;
- muudetakse raadio- ja televisioonilubade liike. Raadiolubade liigid on edaspidi üleriigiline raadioluba (mis hõlmab varasemat regionaalset ja üleriigilist raadioluba) ning rahvusvaheline raadioluba. Muudetakse ka televisioonilubade liike (sarnaselt raadiolubadega kaob regionaalne televisiooniluba, jäävad üleriigiline ja rahvusvaheline televisiooniluba);
- muudetakse raadiolubade konkursi korraldamise korda. Muutes TTJA ka raadiolubade kõrvaltingimuste määrajaks, laiendatakse tema kui sõltumatu mediaregulaatori volitusi tervele ringhäälinguturule.

Haldus- ja töökoormuse vähendamiseks ja ettevõtlusvabaduse kaitseks on käesolevas eelnõus **loobunud taasedastamisteaatise regulatsioonist**. Seadusmuudatusega antakse siiski TTJA-le õigus teha ettekirjutus Euroopa Liidu liikmesriigi jurisdiktsiooni alla mittekuuluva audiovisuaalmeedia teenuse taasedastamise lõpetamiseks ja seda teenuse osutajat hinnates (uus § 51 lg 6).

Lisaks eeltoodule sätestatakse eelnõus Euroopa meediavabaduse määruse rakendamiseks vajalikud normid. **Eesmärk on võtta üle Euroopa meediavabaduse määruse normid ettevõtjatele ja riigile minimaalset haldus- ja töökoormust tekitades**. Eelnõus:

- täpsustatakse õigusselguse huvides meediateenuse mõistet, et oleks arusaadav, millised normid kehtivad üksnes audiovisuaalmeedia teenuste direktiivist tulenevalt audiovisuaalmeedia teenustele ja raadioteenusele ning nende osutajatele ning millised normid teistele Euroopa meediavabaduse määruuses toodud meediateenustele osutajatele;
- laiendatakse teabevahetuse kaitset Euroopa meediavabaduse määruse artikli 4 kohaselt ka isikute suhtes, kellel on meediateenuse osutajate või toimetajatega regulaarsete eraalaste suhete tõttu tõenäoliselt teavet, mille abil võib tuvastada ajakirjanduslikke allikaid või konfidentsiaalset teabevahetust. MeeTS-is ja menetlusseadustikes on viide üksnes ametialasele suhtele, seega on kehtiv regulatsioon kitsam, kui otsekohalduv Euroopa meediavabaduse määruus. Eelnõuga viiakse õigusaktid kooskõlla Euroopa meediavabaduse määruuses sätestatuga;
- Euroopa meediavabaduse määruse artikkel 6 kohustab liikmesriikide regulaatorasutusi looma meediaomandi andmebaasid, kust oleks leitav teave meediateenuste osutajate kohta. Eelnõu väljatöötaja soovib vastavat nõuet täita äriseadustiku andmete põhjal ning eelnõus luuakse täiendav regulatsioon, kuidas kajastada riiklikuks reklaamiks eraldatud summade kajastamist;
- sätestatakse meediaturu kontsentratsiooni hindamise regulatsioon;
- sätestatakse seaduse tasandil Euroopa meediavabaduse määruse artiklis 25 sätestatud avaliku sektori kohustus anda infot riikliku reklaami kulude kohta ja tuuakse sisse määrusega võimaldatav erand;
- täpsustatakse TTJA rolli regulaatorasutusena ja tuuakse välja TTJA õigus saada Euroopa meediavabaduse määruse täitmiseks vajalikku teavet.

Seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kultuuriministeeriumi kunstide osakonna meedianõunik Andres Jõesaar (andres.joesaar@kul.ee, 628 2338) ning õigus- ja haldusosakonna õigusnõunik Siiri Pelisaar (siiri.pelisaar@kul.ee, 628 2225). Eelnõu väljatöötamises on osalenud Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ettevõtluse osakonna infohiskonna talituse juhataja Helen Rohtla ja nõunik Peeter Sookruus ning Justiitsministeeriumi, Siseministeeriumi, Riigi Tugiteenuste Keskuse ning Registrite ja Infosüsteemide Keskuse töötajad. Eelnõu ja seletuskirja on osaliselt keelisel toimetanud Kultuuriministeeriumi sekretär-keeletoimetaja Anni Viirmets (ametist lahkunud) ning seda on osaliselt varem ette valmistatud eelnõu raames toimetanud Justiitsministeerium.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõuga muudetakse meediateenuste seaduse redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 15.06.2022, 3, kriminaalmenetluse seadustiku redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 12.12.2024, 7 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 31.12.2024, 41.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthälte enamus.

Seaduseelnõule (välja arvatud Euroopa meediavabaduse määruse rakendamisega seonduv) eelnes väljatöötamiskavatsuse³ (edaspidi *VTK*) koostamine.

2. Seaduse eesmärk

Meediateenuste seadus võeti Riigikogus vastu 16.12.2010. Viimase, 16.02.2022 vastuvõetud muudatusega võeti Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/1808⁴, millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv, edaspidi ka *AVMSD*), et võtta arvesse muutuvat turuolukorda⁵.

Alljärgnevalt toome välja seaduse muutmise eesmärgid suuremate teemade kaupa.

2.1. Nagu seletuskirja sissejuhatuses märgitud, on käesolevas eelnõus loobutud algses eelnõus sätestatud taasedastamisteatise esitamise ja menetlemise regulatsioonist. Samas antakse seadusmuudatusega TTJA-le õigus teha väljastpoolt Euroopa Liitu pärit audiovisuaalmeedia teenuse taasedastajale taasedastamise lõpetamise ettekirjutus.

---

³ <https://eelvoud.valitsus.ee/main#vVLnOPt7>.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/1808, millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), et võtta arvesse muutuvat turuolukorda (ELT L 303, 28.11.2018, lk 69–92).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (ELT L 95, 15.04.2010, lk 1–28).

Kuigi mitmete Vene Föderatsiooni mõju all tegutsevate telekanalite taasedastamine on praegu rahvusvaheliste sanktsioonide tõttu piiratud, aitab seadusmuudatus meil oma inforuumi korrastada ka juhul, kui sanktsioonid lõppevad ning sanktsioneeritud telekanalid võivad taas Eestis levida. Eestis ei ole vaja teatada ega saada luba telekanalite taasedastamiseks, millele audiovisuaalmeedia teenuse osutamiseks on luba väljastatud Euroopa Liidus või kolmandas riigis. See tähendab, et sideettevõtja võib ilma Eesti pädeva asutuse eelneva nõusolekuta asuda teleprogrammi taasedastama. Informatsiooni kiire leviku puhul tuleb arvestada, et telekanaleid ei kasutata tänapäeval üksnes vaba meedia edastamiseks, vaid Vene Föderatsiooni näitel ka Euroopa väärtuste vastu peetava infosõja relvadena. Meid ohustav mõjutustegevus algab tihtipeale märkamatu ja üksikute vaenulike narratiivide ja desinformatsiooniga, mida on kanalite monitooringuga keeruline märgata. Muudatuse kohaselt ei sekku TTJA aga enam ennetavalt taasedastamisteatise alusel taasedastamise keelamisega või taasedastamisloa mitteandmisega, vaid saab seadusmuudatuse kohaselt õiguse reageerida taasedastatava teenuse lõpetamise nõudega. Lisaks kehtivas seaduses toodud teenuse sisu hindamisele antakse eelnõuga võimalus hinnata ka teenuse osutajat. Muudatus annab mediaregulaatorile seadusliku aluse hinnata audiovisuaalmeedia teenuse osutaja või tema juhtorgani liikme või audiovisuaalmeedia teenuse osutaja tegeliku kasusaaja võimalikku julgeolekuohtu, seotust sanktsioneeritud isikute või üksustega. Selle protsessi tulemusel piiratakse desinformatsiooni jõudmist vaatajateni ning vähendatakse kahjulike info-operatsioonide mõju Eesti ühiskonnale. Kokkuvõtvalt – taasedastamisteatise regulatsioonist loobumine ei tähenda, et riigil puuduksid võimalused sekkuda ja nõuda audiovisuaalmeedia teenuse taasedastamise lõpetamist. Lahendus on kõigile osapooltele aga vähem töö- ja halduskoormust tekitav.

2.2. Meediateenuste seaduse § 51 võimaldab TTJA-l teha ettekirjutus audiovisuaalmeedia teenuse taasedastajale taasedastamise lõpetamiseks, kui teenuses on rikutud MeeTS-i § 19 nõudeid, kahjustatud rahvastiku tervist ja ühiskonna turvalisust, sealhulgas riigi julgeolekut ja riigikaitse tagamist, või kujutatud ühiskonna turvalisusele olulist ohtu. Eelnõuga lisatakse võimalus taasedastamine lõpetada ka teenuse osutajat hinnates (vt eelmises punktis toodud selgitust).

TTJA on saanud mitmeid teateid majutusettevõtetest, kes võimaldavad majutusruumides paiknevate telerite vahendusel jälgida rahvusvaheliste sanktsioonide ja TTJA ettekirjutusega piiratud teleprogramme. Seaduse kohaselt saab audiovisuaalmeedia teenuse taasedastajaks pidada elektroonilise side ettevõtjat, kuid mitte näiteks majutusettevõtet või kaubanduskeskust, kes enda valduses võimaldab jälgida teleprogramme, mille signaali ta saab satelliitantenniga, piiriäärsetel aladel ka tavaantenniga.

VTK-s pakuti lahendusena välja anda TTJA-le õigus teha ettekirjutus piiratud telekanali jälgimist võimaldavale majutusettevõttele või muule üldsusele avatud koha haldajale meediateenuse kättesaadavaks tegemise lõpetamiseks. TTJA-le on tulnud aga infot, et piiratud kanaleid edastatakse näiteks ka hooldekodudes, mis ei ole üldsusele avatud kohad. Seega, võrreldes VTK-s väljatooduga ei keskenduta eelnõus enam majutusettevõtetele, vaid laiemalt üldsusele avatud kohtadele või kohtadele, mis ei ole küll üldsusele avatud, kuid kus viibib määramata arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda. TTJA saab teha selliste kohtade omanikele või valdajatele ettekirjutuse lõpetada sellise varem ettekirjutusega piiratud audiovisuaalmeedia teenuste või raadioteenuse kättesaadavaks tegemine, mis võib sisaldada kahjulikku ja ühiskonda lõhestavat infot. Vastav reguleerimine aitab ära hoida julgeolekuohtu sisaldava teabe levimist ja levitamist juhuslikele avalikes kohtades viibivatele

inimestele ning avalikke kogunemisi piiratud kanalite vaatamiseks. **Täpsustame siinjuures, et TTJA ei hakka tegema lauskontrolli, vaid sekkub vastava info saamisel juhtumipõhiselt. TTJA saab õigusliku aluse ettekirjutuse tegemiseks ja rikkumisele reageerimiseks, mis kehtiva õiguse alusel puudub.**

2.3. Meediateenuste seaduses vajab ajakohastamist raadiolubade andmise regulatsioon. Praegune ajutiste raadiolubade regulatsioon ei võta arvesse turu vajadusi. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on võimalik anda ajutist raadioluba MeeTS-i § 37 kohaselt kuni kolmeks kuuks, kui programm on ajutise iseloomuga ja selle edastamise eesmärk on kajastada konkreetset sündmust. Ajutisi lube ei kasutata enamasti sündmuste kajastamiseks (n-õ MM-i või MK-etapi raadio), vaid raadioprogrammi olemasoleva leviala paindlikuks laiendamiseks konkursside vahelisel perioodil või juhul, kui konkursi käigus ei õnnestunud meediateenuse osutajal soovitud levipiirkondadesse laieneda. Kehtiv seadus ei täpsusta, kui tihti võib ajutisteks raadiolubadeks taotlusi esitada.

Muudatuse eesmärk on muuta ajutiste raadiolubade regulatsiooni selgemaks ja läbipaistvamaks. Eesmärk on MeeTS-is ette näha eraldi testimise regulatsioon juhtudeks, kui soovitakse meediateenuste edastamiseks kasutusele võtta uusi tehnoloogiaid või testida programmi sobivust konkreetsele levipiirkonnale, näiteks enne raadiolubade avalikku konkurssi. Samuti on vajalik seaduse tasandil täpsustada ajutiste meedialubade taotlemise korda selliselt, et ajutist televisiooni- või raadioluba saab pikendada üks kord kuni kolme kuu võrra.

Mõistlik on anda meediaregulaatorile õigus kehtestada ka ajutistele raadiolubadele spetsiaalseid kõrvaltingimusi, mh levipiirkonna ja programmi mahu kohta. Muudatuse eesmärk oleks põhjendatud juhtudel näha TTJA-le ette kõrvaltingimuste seadmise kohustus, näiteks juhtudel, kus soovitakse testida programmi sobivust kuulajaskonnale enne alalise loa taotlemist, on mõistlik juba ajutisele loale näha ette kõrvaltingimused, mida tulevikus tõenäoliselt kehtestatakse ka alalisele meedialoale.

2.4. MeeTS-i § 40 lg 3 ei võimalda praegu seada kõrvaltingimusi rahvusvahelistele televisioonilubadele. Meediaturul võib täheldada praktikat, et Eesti turul levitatavate telekanalite loale seatud kõrvaltingimuste täitmise kohustuse vältimiseks minnakse üle rahvusvahelisele televisiooniloale. Sellisel viisil on võimalik ka Eestis levida ilma üleriigilise televisiooniloo tingimustele vastamata, juhul kui rahvusvahelise televisiooniloo üheks sihtriigiks on valitud Eesti. Seetõttu oleks Eesti autorite teoste leviku tagamiseks mõistlik seada mõned kõrvaltingimused (nt miinimumnõuded Eesti autorite teoste ja Eesti riigi rahalisel toetusel valminud teoste edastamisele) ka rahvusvahelistele televisioonilubadele, juhul kui rahvusvahelise televisiooniloo sihtriik on ka Eesti.

Kultuuriministerium ja TTJA on pikka aega kasutanud meedialoa kõrvaltingimuseks viimase viie aasta jooksul valminud audiovisuaalmeedia teoste mahtu programmis (MeeTS-i § 8 lg 4 teine lause). Samas ei anna MeeTS-i 40 lg 3 sellise kõrvaltingimuse seadmiseks selget alust. TTJA lõpetas selle praktika kasutamise 2022. aasta kevadel, kuigi kultuuripoliitiliselt on sellise kõrvaltingimuse seadmine mõistlik, et tagada uuematele teostele rohkem teleaega. Muudatuse eesmärk on võimaldada seada viimase viie aasta jooksul valminud audiovisuaalmeedia teoste maht kõrvaltingimuseks.

Lisaks soovitakse eelnõuga lihtsustada ja ajakohastada raadiolubade liike. Neid muudetakse selliselt, et raadiolubade liigid on edaspidi üleriigiline raadioluba (mis hõlmab varasemat

regionaalset ja üleriigilist raadioluba) ning rahvusvaheline raadioluba. Muudetakse ka televisioonilubade regulatsiooni (sarnaselt raadiolubadega kaob regionaalne televisiooniluba, jäävad üleriigiline ja rahvusvaheline televisiooniluba).

Samuti on raadiolubadega mõistlik järgida osaliselt sama loogikat, mis võeti viimase, 09.03.2022 jõustunud MeeTS-i muudatuse alusel kasutusele televisioonilubadega, kui kõrvaltingimuste seadmine anti meediaregulaatori pädevusse. Televisioonilubade muudatusel lähtuti vajadusest suurendada meediaregulaatori sõltumatust, mille tagamise kohustus tuleneb AVMSD artiklist 30. Artikli kohaselt ei küsi riiklikud järelevalveasutused või -organid seoses neile liidu õigust rakendavate riigisisese õigusega määratud ülesannete täitmise juhiseid teiselt asutuselt ega allu teise asutuse juhisele.

Kuigi AVMSD ei reguleeri raadioteenuseid, loob Euroopa meediavabaduse määrus regulatiivse raamistiku kogu meediale. Seetõttu on mõistlik ka Eesti meediateenuste regulatsioonis minna üle ühtsele lähenemisele. Muutes TTJA ka raadiolubade kõrvaltingimuste määrajaks, laiendatakse tema kui sõltumatu meediaregulaatori volitusi tervele ringhäälinguturule. Seni killustunud ja eri regulatsioonide alla kuuluvad meediasektorid saavad ühetaolise regulatsiooni ning selle regulatsiooni üle teostab järelevalvet üks institutsioon. Märgime siinjuures, et seaduse tasandil sätestatakse Eesti autorite loodud muusikateoste osakaal, mis jäi varem kultuuriministri määrata. Seega on kultuuripoliitilised suunad ja miinimumnõuded seaduses kirjas.

TTJA senine praktika raadiolubade konkursi korraldamisel näitab, et raadioload on võimalik väljastada ka kahe kuu jooksul arvates tegevusloa taotluste esitamise tähtpäevast, mistõttu tuleks MeeTS-i § 40 lg-s 5 sätestatud tähtaega lühendada seniselt kolmelt kuult kahele kuule.

2.5. Eelnõuga sätestatakse meediateenuste seaduses ja menetlusseadustikes vajalikud muudatused seoses Euroopa meediavabaduse määruse rakendamise. Määrus on küll otsekohalduv, aga eeldab siiski täpsustamist, kuidas rakendatakse artikleid 6, 22, 25. Lisaks on artikli 4 punkti 3 ja selle sätte põhjenduspunktide kohaselt vaja muuta ka allikakaitsega seotud norme nii meediateenuste seaduses kui ka menetlusseadustikes.

Lisaks eeltoodule on eelnõusse lisatud üksikuid tehnilisi täpsustusi, mis aitavad tagada MeeTS-i ajakohasuse.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist.

Paragrahv 1 sätestab MeeTS-i muudatused. Antud paragrahv koosneb 33 punktist.

Eelnõu § 1 punktid 1–2 – Muudetakse MeeTS-i reguleerimisala sätteid. Kehtiva seaduse kohaselt sätestab meediateenuste seadus audiovisuaalmeedia teenuste ja raadioteenuse (edaspidi koos *meediateenus*) osutamise korra, tegevuspõhimõtted ja nõuded meediateenuse osutajatele.

Muudatuse kohaselt sätestab meediateenuste seadus:

- audiovisuaalmeedia teenuste ja raadioteenuse osutamise korra, tegevuspõhimõtted ja nõuded audiovisuaalmeedia teenuste ja raadioteenuse osutajatele (§ 1 p 1);

- nõuded muudele Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruses nr 2024/1083, 11. aprill 2024, millega luuakse siseturul meediaturul ühine raamistik ja muudetakse direktiivi 2010/13/EL (Euroopa meediavabaduse määrus) (ELT L, 17.04.2024, lk 1–37) nimetatud meediateenuste osutajatele, kui need on käesolevas seaduses otseselt sätestatud (§ 1 uus punkt 1¹).

Senine § 1 punkt 1¹ loetakse punktiks 1², et oleks tagatud sätete loogiline järjekord.

Euroopa meediavabaduse määrus defineerib meediateenus mõiste laiemalt kui AVMSD-st lähtuva meediateenuste seaduse regulatsiooni alla kuuluvad audiovisuaalmeedia teenused ja raadioteenus. Viidatud määruse artikli 2 kohaselt on meediateenus teenus ELi toimimise lepingu artiklites 56 ja 57 määratletud tähenduses, kui teenuse või selle eristatava osa peamine eesmärk on pakkuda meediateenuse osutaja toimetust vastutusele mis tahes viisil üldsusele teavitust, meelelahutuslikke või hariduslikke saateid või ajakirjandusväljaandeid. Euroopa meediavabaduse määruse põhjenduspunkti 9 kohaselt peaks määruse kohaldamisel meediateenuse määratlus piirduma ELi toimimise lepingus määratletud teenustega ja peaks seetõttu hõlmama kõiki majandustegevuse vorme. **Meediateenuse määratlus peaks hõlmama eelkõige tele- ja raadiosaateid, tellitavaid audiovisuaalmeedia teenuseid, taskuhäälingut ning ajakirjandusväljaandeid. Sellest peaks välja jääma kasutajate loodud sisu, mis on üles laaditud digiplatvormile, välja arvatud juhul, kui see kujutab endast tavaliselt kas rahalise või muud laadi tasu eest pakutavat kutsealast tegevust.** Samuti peaks välja jääma puhtalt erakirjavahetus, näiteks e-kirjad ja kõik teenused, mille põhieesmärk ei ole saadete või ajakirjandusväljaannete pakkumine, mis tähendab, et see sisu on üksnes teenusega seotud kõrvaline, mitte selle peamine eesmärk – näiteks reklaam või teave toote või teenuse kohta, mida pakuvad veebisaidid, kus meediateenuseid ei pakuta. Määratluse kohaldamisalast tuleks välja jätta organisatsioonide teabevahetus ning avalik-õiguslikele või eraõiguslikele üksustele suunatud teabe- või reklaammaterjalide edastamine ja levitamine. Kuna meediateenuse osutajate tegevus siseturul võib toimuda eri vormides, peaks meediateenuse osutaja määratlus hõlmama paljusid meediateenuse määratluse kohaldamisalasse kuuluvaid professionaalseid meediaettevõtjaid, sealhulgas vabakutselisi.

MeeTS-i reguleerimisala sättest jäetakse välja lauseosa “edaspidi koos meediateenus” ning lisatakse seaduse reguleerimisalasse nõuded ka muudele Euroopa meediavabaduse määruses nimetatud meediateenuste osutajatele. Läbivalt mõiste “meediateenus” kasutamise jätkamine eksitaks seaduse rakendajaid – seda eelkõige normide puhul, mis peavad kohalduma üksnes audiovisuaalmeedia teenustele ja raadioteenusele. Seega, õigusselguse huvides täpsustatakse reguleerimisala, aga ka suures osas kogu seadust, et oleks arusaadav, millised normid kehtivad AVMSD-st tulenevalt audiovisuaalmeedia teenustele ning nende osutajatele, millised normid raadioteenustele ning millised normid teistele Euroopa meediavabaduse määruses toodud meediateenustele ja nende osutajatele. Uute meediateenuste (eelkõige ajakirjandusväljaanded, rahalise või muud laadi tasu eest sisu üleslaadimine digiplatvormile jne) ja nende osutajate osas on täpsustatud, et seadus kohaldub neile üksnes siis, kui see on konkreetsete sätete juures välja toodud.

Eelnõu § 1 punkt 3 – MeeTS-i reguleerimisala täiendatakse. Muudatuse kohaselt sätestab MeeTS ka meediaturu kontsentratsiooni hindamise korra (§ 1 uus punkt 1³). Euroopa meediavabaduse määruse artikkel 22 kohustab liikmesriike sätestama oma riigisisises õiguses

materiaalõiguse ja menetlusnormid, mis võimaldavad meediaturu sellist kontsentratsiooni hindamist, millel võib olla oluline mõju meedia mitmekesisusele ja toimetuste sõltumatusele.

Eelnõu § 1 punkt 4 – MeeTS-i § 2 lõigetes 1–3 ja 4, § 6 lõigetes 1 ja 2, 2. peatüki pealkirjas, § 13 lõikes 1, § 17 lõigetes 1 ja 3, § 19 pealkirjas ja lõigetes 1, 2 ja 6, §-s 19², § 25 lõikes 2, § 26 lõikes 1, § 29 lõike 3 punktis 1, § 30 lõigetes 1–4, 7 ja 8¹, § 31 lõikes 4, 6. peatüki pealkirjas, § 51 pealkirjas ja lõikes 1 asendatakse sõna „meediateenus“ sõnadega „audiovisuaalmeedia teenus ja raadioteenus“ vastavas käändes. Antud muudatus on seotud eelnõu § 1 punktide 1–2 selgitustega.

Eelnõu § 1 punkt 5 – MeeTSi §-i 2 täiendatakse lõikega 1¹. Antud sätte kohaselt kohaldatakse teistele Euroopa meediavabaduse määruse artikli 2 punktis 1 nimetatud meediateenust osutavale juriidilisele isikule meediateenuste seadust, kui juriidiline isik on asutatud Eestis.

Eelnõu § 1 punkt 6 – MeeTSi § 2 lõikes 3¹ asendatakse sõna „meediateenuse“ sõnaga „audiovisuaalmeedia teenuse“. Kuivõrd kogu seaduse ulatuses on mõistekasutust täpsustatud, siis tuleb seda teha ka antud sättes.

Eelnõu § 1 punkt 7 – MeeTSi § 4 täiendatakse lõikega 3 ja lisatakse mõistete loetellu ka muudele Euroopa meediavabaduse määruuses sätestatud meediateenustele viitav säte. Meediateenus on lisaks audiovisuaalmeedia teenusele ja raadioteenusele ka muu Euroopa meediavabaduse määruse artikli 2 punktis 1 sätestatud meediateenus. MeeTS-i rakendatakse sellisele meediateenusele juhul, kui see on seaduses otseselt sätestatud. Antud muudatus on seotud eelnõu § 1 punktide 1-2 selgitustega.

Eelnõu § 1 punkt 8 – Täpsustatakse MeeTS-i § 5 teksti. Kuivõrd kehtiva seaduse lõige 1 keskendub nõ klassikalistele meediateenustele ehk audiovisuaalmeedia teenustele ja raadioteenusele, tehakse selles sättes vastavad parandused. Muudatuse kohaselt on audiovisuaalmeedia teenuste või raadioteenuse osutaja juriidiline või füüsiline isik, kes osutab televisiooni-, tellitava audiovisuaalmeedia või raadioteenust, kellel on toimetusvastutus meediateenuse sisu valikul ja kes määrab selle esitamise järjestuse ning edastamise viisi. §-i 5 täiendatakse teise lõikega, mille kohaselt meediateenuse osutaja on ka lõikes 1 nimetatata muu Euroopa meediavabaduse määruse artikli 2 punktis 1 sätestatud meediateenust osutav juriidiline või füüsiline isik, kelle ametialane tegevus seisneb meediateenuse osutamises ning kellel on toimetusvastutus meediateenuse sisu valikul ja kes määrab selle esitamise viisi. MeeTS-i rakendatakse sellisele meediateenuse osutajale juhul, kui see on seaduses otseselt sätestatud. Sellisele muule meediateenuse osutajale rakendatakse § 16 lõiget 1, § 16¹ ja §-des 48¹ ja 48² sätestatud meediaturu kontsentratsiooni hindamise norme.

Eelnõu § 1 punkt 9 – Tunnistatakse kehtetuks MeeTS-i § 8 lg 7, mis sätestab regionaalse televisiooniloaga seonduva. Kuivõrd muudatuse kohaselt kaotatakse regionaalne televisiooniluba kui loa liik, on ka viidatud säte vaja kehtetuks tunnistada (vt ka eelnõu p 16 selgitust).

Eelnõu § 1 punkt 10 – Kuivõrd uue regulatsiooni kohaselt ei kehtesta enam kultuuriminister raadiolubade kõrvaltingimusi, tuuakse Eesti autorite loodud muusikateoste osakaalu miinimumnõue seaduse tasandile. Muudatuse kohaselt varub raadioteenuse osutaja eestikeelses raadioprogrammis edastatavate muusikateoste kalendrikuu mahust vähemalt 30 protsenti Eesti

autorite loodud muusikateoste edastamiseks. Raadioteenuse osutaja edastab Eesti autorite loodud muusikateoste miinimummahust vähemalt 50 protsenti ajavahemikus kella 6.00-st kuni 22.00-ni. Raadioteenuse osutaja varub muukeelses raadioprogrammis edastatavate muusikateoste kalendrikuu mahust vähemalt 15 protsenti Eesti autorite loodud muusikateoste edastamiseks (uus § 9 lg 2). Mõiste „Eesti autor“ hõlmab muusikateoste autoreid (helilooja, sõnade autor, tõlkija, arranžeerija), kes on Eesti päritolu või Eesti residendid. Eesti autori teoseks loetakse muusikateos, kus on vähemalt üks autoritest Eestist, olenemata autorite koguarvust.

Eelnõu § 1 punkt 11 – MeeTS-i § 15 lõikeid 4–6 täiendatakse pärast sõna „ametialaselt“ sõnadega „või regulaarse eraelulise suhte tõttu“. Antud muudatus on seotud Euroopa meediavabaduse määruse artikli 4 lõike 3 rakendamisega.

Artikli 4 lõike 3 kohaselt tagavad liikmesriigid, et ajakirjandusallikad ja konfidentsiaalsed teated on tulemuslikult kaitstud. Liikmesriigid ei võta meetmeid, millega:

- a) kohustatakse meediateenuse osutajaid või nende toimetuse töötajaid avalikustama ajakirjandusallikate või konfidentsiaalse teabevahetusega seotud või nende tuvastamist võimaldatavat teavet, või kohustatakse isikuid, kes võivad oma tavapärase või ametialase suhte tõttu meediateenuse osutaja või toimetuse töötajatega omada sellist teavet, sellist teavet avalikustama;
- b) peetakse kinni, karistatakse, kuulatakse pealt ja kontrollitakse meediateenuse osutajaid või nende toimetuse töötajaid, või jälgitakse, otsitakse läbi või arestitakse nende äri- või eraruumes sellise teabe saamise eesmärgil, mis on seotud ajakirjandusallikate või konfidentsiaalse teabevahetusega või mis võimaldab nende tuvastamist, või peetakse kinni, karistatakse, kuulatakse pealt ja kontrollitakse isikuid, kes võivad oma tavapärase või ametialase suhte tõttu meediateenuse osutaja või selle toimetuse töötajatega omada sellist teavet, või jälgitakse, otsitakse läbi või arestitakse nende äri- või eraruumes sellise teabe saamise eesmärgil;
- c) kasutatakse sekkuvat jälgimistarkvara materjali, digiseadme, -masina või -vahendi puhul, mida kasutavad meediateenuse osutajad, nende toimetuse töötajad või isikud, kes võivad oma tavapärase või ametialase suhte tõttu meediateenuse osutaja või tema toimetuse töötajatega omada teavet, mis on seotud ajakirjandusallikate või konfidentsiaalse teabevahetusega või mis võimaldab neid tuvastada.

Põhjenduspunkti nr 19 kohaselt on ajakirjanikel ja toimetajatel usaldusväärse meediasisu tootmisel ja pakkumisel keskne roll, seda eelkõige uudiste või päevakajaliste sündmuste kajastamisel. Allikad on ajakirjanike „toormaterjal“: need on meediasisu, eelkõige uudiste ja päevakajalise sisu tootmise aluseks. Seetõttu on ülioluline kaitsta ajakirjanike võimet koguda, kontrollida ja analüüsida teavet, eelkõige sellist konfidentsiaalselt saadud või edastatud teavet nii internetis kui ka väljaspool seda, mis on seotud ajakirjandusallikatega või võimaldab neid tuvastada. Meediateenuse osutajad ja nende toimetuste töötajad, eelkõige ajakirjanikud, sealhulgas ebatüüpilises töösuhtes, näiteks vabakutselised ajakirjanikud, peaksid saama tugineda ajakirjandusallikate ja konfidentsiaalse teabevahetuse tugevale kaitsele.

Põhjenduspunkti nr 20 kohaselt selleks, et vältida ajakirjandusallikate ja konfidentsiaalse teabevahetuse kaitsest kõrvalehoidmist ning tagada era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladuse austamine kooskõlas põhiõiguste hartaga, tuleks kaitsemeetmeid kohaldada ka isikute suhtes, kellel on meediateenuse osutajate või toimetajatega **regulaarsete era- või ametialaste suhete tõttu** tõenäoliselt teavet, mille abil võib tuvastada ajakirjanduslikke allikaid või konfidentsiaalset teabevahetust. **See peaks hõlmama isikuid, kes elavad lähedases suhtes**

ühises leibkonnas ning seda stabiilselt ja pidevalt, ning isikuid, kes on või on olnud ametialaselt seotud saadete või ajakirjandusväljaannete ettevalmistamise, koostamise või levitamise ja keda võetakse sihikule üksnes seetõttu, et neil on tihedad sidemed meediateenuse osutajate, ajakirjanike või muude toimetuse liikmetega. Ajakirjandusallikate ja konfidentsiaalse teabevahetuse kaitse peaks tooma kasu ka meediateenuse osutajate töötajatele, näiteks tehnilistele töötajatele, sealhulgas küberturvalisuse ekspertidele, keda võidakse sihikule võtta, arvestades nende olulist rolli ajakirjanike igapäevatoos, mis nõuab lahendusi, et tagada ajakirjanike töö konfidentsiaalsus ja sellest tulenevat tõenäosust, et neil on juurdepääs ajakirjanduslikke allikaid või konfidentsiaalset teabevahetust käsitlevale teabele.

Allikakaitse õiguslikud alused sätestati meie seadusandluses 25.11.2010 vastu võetud ringhäälinguseaduse, kriminaalmenetluse seadustiku, tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja võlaõigusseaduse muutmise seadusega. Antud seaduse seletuskirjas⁶ on põhjalikult selgitatud, millistel kaalutlustel ringhäälinguseaduses ja menetlusseadustikes vastav regulatsioon sätestati. Tol hetkel tugineti Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooni artiklile 10, Euroopa Nõukogu soovitusel nr 7 (2000) ning Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale. Vastavad muudatused tehti ka menetlusseadustikes. Seletuskirja kohaselt: /.../ Nagu üldises osas eelnevalt märgitud, peab allikakaitse laienema ka ajakirjanduslikul eesmärgil andmeid töötleva isikuga ametialaselt kokku puutuvale isikutele, et tagada allikakaitse põhimõtte rakendamine võimalikult laias, ent samas põhjendatud ulatuses. Seetõttu nähakse ette ka KrMS § 72 muudatus, mille kohaselt laieneb allikakaitsele tuginemise õigus sarnaselt RingHS-is kavandatuga ka ajakirjanduslikul eesmärgil andmeid töötleva isikuga ametialaselt kokku puutuvatele isikutele.” Sama normiloogika alusel tehti muudatus ka tsiviilkohtumenetluse seadustikku.

Ringhäälinguseaduse kehtetuks tunnistamisel viidi vastav regulatsioon meediateenuste seadusesse. Meediateenuste seaduses on allikakaitse reguleeritud §-s 15. MeeTS-i § 15 lõike 3 kohaselt laieneb informatsiooniallika kaitse ka isikule, kes ametialaselt puutub kokku andmetega, mis võimaldavad tuvastada ajakirjanduslikul eesmärgil informatsiooni töötleva isiku informatsiooniallika.

Euroopa meediavabaduse määrus aga laiendab isikute ringi. Lisaks ametialasele kokkupuutele laieneb kaitse ka “tavapärasele suhtele” (vt art 4 lõige 3), kuid eelnõu väljatöötaja hinnangul annab selgema arusaama antud mõistekasutusest põhjenduspunktides toodud avav mõiste “regulaarne eraeluline suhe”. Seda mõistet kasutatakse ka eelnõus ja see hõlmab isikuid, kes elavad lähedases suhtes ühises leibkonnas ning seda stabiilselt ja pidevalt. Eeltoodust tulenevalt muudetakse nii MeeTS-i § 15 kui ka menetlusseadustikke (**eelnõu §-d 2 ja 3**).

Eelnõu § 1 punkt 12 – MeeTS-i § 16 ehk avaliku teabe nõuded meediateenuste osutajatele sõnastatakse ümber ja seda nii, et säte oleks kooskõlas Euroopa meediavabaduse määruse artikliga 6, aga jätkuvalt ka AVMSD artikliga 5, mis sätestab nõuded konkreetselt audiovisuaalmeedia teenuse osutajale.

---

⁶ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/a4680939-75ea-a4b8-d3a3-4253c405ebac/>

Uue § 16 lõike 1 kohaselt teevad audiovisuaalmeedia teenuste ja raadioteenuse osutaja ning käesoleva seaduse § 5 lõikes 2 nimetatud meediateenuse osutaja enda kohta hõlpsasti ja vahetult kättesaadavaks Euroopa meediavabaduse määruse artikli 6 lõikes 1 nimetatud teabe.

Artikli 6 lõikes 1 esitatud teave on järgmine:

- a) nende juriidiline nimi või juriidilised nimed ja kontaktandmed;
- b) sellise otsese või kaudse omaniku nimi või selliste otseste või kaudsete omanike nimed, kellel on osalus, mis võimaldab neil mõjutada teenuseosutaja tegevust ja strateegiliste otsuste tegemist, sealhulgas see, kas nad on otseselt või kaudselt riigi või avaliku sektori asutuse või üksuse omanduses;
- c) selle tegelikult kasu saava omaniku nimi või nende tegelikult kasu saavate omanike nimed, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 3 punktis 6;
- d) neile riiklikuks reklaamiks eraldatud aastane kogusumma ja kolmandate riikide ametiasutustelt või üksustelt saadud reklaamitulude aastane kogusumma.

Seni kohaldusid punktides a-c toodud nõuded sisuliselt üksnes audiovisuaalmeedia teenuse osutajale (tulenesid AVMSD-st). Euroopa meediavabaduse määruse rakendumisel kohalduvad need aga ka raadioteenuse osutajale ja muudele meediateenuse osutajatele. Ülejäänud nõuded, mis tulenevad AVMSD artiklist 5, jäävad kehtima audiovisuaalmeedia teenuse osutajale, ja need kajastuvad § 16 uues lõikes 2. Antud sätte kohaselt audiovisuaalmeedia teenuse osutaja teeb veebilehel enda kohta arusaadavalt ja püsivalt kättesaadavaks lisaks lõikes 1 sätestatule:

- 1) vastutava toimetaja nime ja kontaktandmed;
- 2) viite Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti kui riikliku järelevalve tegija kontaktandmetele;
- 3) kuulumise Eesti jurisdiktsiooni alla.

Euroopa meediavabaduse määruse põhjenduspunkti 32 kohaselt on väga tähtis, et meediateenuste saajad teaksid kindlalt, kes on meediateenuste omanik ja taustajõud, et nad saaksid tuvastada ja mõista võimalikke huvide konflikte. See on hästi informeeritud arvamuse kujundamise eeltingimus ning sellest tulenevalt demokraatias aktiivselt osalemise eeltingimus. Selline läbipaistvus on ühtlasi tõhus vahend toimetuse tegevusse sekkumise ohu heidutamiseks ja seega selle vähendamiseks. Lisaks aitab see kaasa avatud ja õiglase turukeskkonna loomisele ning suurendab meedia vastutust meediateenuste saajate ees, aidates lõppkokkuvõttes kaasa meediateenuste kvaliteedi parandamisele siseturul. Seega on vaja kehtestada kõigile meediateenuse osutajatele kogu liidus ühised teabele esitatavad nõuded. Kõnealused nõuded peaksid sisaldama proportsionaalseid ja sihipäraseid nõudeid, et avalik-õiguslikud meediateenuse osutajad avalikustaksid nende omandisuhetega seotud asjakohase teabe ning avaliku sektori asutustelt ja üksustelt saadud reklaamitulud. Selline teave on vajalik selleks, et meediateenuste saajad mõistaksid võimalikke huvide konflikte ja saaksid nende kohta järelepärimisi teha, sealhulgas juhul, kui meediaomanikud on riikliku taustaga, eeltingimusena selleks, et nad saaksid hinnata saadud teabe usaldusväärsust. Seda on võimalik saavutada ainult siis, kui meediateenuste saajate käsutuses on hästitoimival viisil ajakohane teave meediaomandi kohta, eelkõige meediasisu vaatamise, kuulamise või lugemise ajal, nii et nad saavad sisu õigesse konteksti asetada ja sellest õige mulje kujundada. Seega oleks sihipärase meediaomandi käsitleva teabe avalikustamine selgelt suurema kasuteguriga kui avalikustamiskohustuse mis tahes võimalik mõju põhiõigustele, sealhulgas õigusele era- ja perekonnaelule ning isikuandmete kaitsele. See ei tohiks mõjutada liikmesriikide poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 (11) artikli 30 lõike 9 alusel võetud meetmeid.

Asjaomased meediateenuse osutajad peaksid nõutava teabe avalikustama elektroonilises vormingus näiteks oma veebisaidil või muus kergesti ja vahetult juurdepääsetavas kohas.

Eelnõu § 1 punkt 13 – MeeTS-i täiendatakse §-dega 16¹ ja 16².

Uus § 16¹ reguleerib meediateenuse osutaja märkimist äriregistris. Antud säte on seotud Euroopa meediavabaduse määruse artikli 6 lõikega 2, mille kohaselt teevad liikmesriigid oma reguleerivatele asutustele või organitele või muudele pädevatele asutustele või organitele ülesandeks töötada välja riiklikud meediaomandi andmebaasid, mis sisaldavad määruse lõikes 1 sätestatud teavet.

Euroopa meediavabaduse määruse põhjenduspunkti nr 33 kohaselt peaksid meediaomandi läbipaistvuse suurendamiseks liikmesriigid tegema meediaomandi andmebaaside väljatöötamise ülesandeks ka riiklikele reguleerivatele asutustele või organitele või muudele pädevatele asutustele ja organitele. Sellised andmebaasid peaksid toimima ühtse kontaktpunktina, mis võimaldab meediateenuste saajatel hõlpsasti kontrollida asjaomase meediateenuse osutajaga seotud asjakohast teavet. Võttes arvesse riikide haldusspetsiifikat ja selleks, et vähendada halduskoormust, peaks liikmesriikidel olema päidlikkus otsustada, milline asutus või organ vastutab selliste meediaomandi andmebaaside väljatöötamise eest. See võib olla näiteks riiklik reguleeriv asutus või organ või muu haldusorgan, kes omakorda võib selle ülesande täitmisel toetuda teise asjakohase oskusteabega organi abile.

Eelnõu § 16¹ lõike 1 kohaselt märgitakse audiovisuaalmeedia teenuste ja raadioteenuse osutaja ning § 5 lõikes 2 nimetatud meediateenuse osutaja äriregistri avalikus toimikus meediateenuse osutajana.

Lõike 2 kohaselt esitab audiovisuaalmeedia teenuste ja raadioteenuse osutaja ning § 5 lõikes 2 nimetatud meediateenuse osutaja äriregistri kohta koos majandusaasta aruandega info riiklikuks reklaamiks eraldatud aastase kogusumma kohta. Nimetatud summa kantakse äriregistri avalikku toimikusse.

Lõike 3 kohaselt kehtestab täpse loetelu Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) tegevusaladest, mille puhul kohalduvad lõiked 1 ja 2, kultuuriminister määrusega. Eelnõu väljatöötajad loevad hetkel tegevusaladeks järgmiste EMTAK (2025) koodide all olevaid tegevusi: 58121 (Ajalehtede kirjastamine), 58131 (Ajakirjade jm perioodika kirjastamine), 60101 (Raadioringhääling ja audiosisu levitamine), 60201 (Televisiooniteenused ja videote levitamine), 60391 (Muu sisu levitamine).

Eeltoodud regulatsioon on välja töötatud koostöös Justiitsministeeriumi, Rahandusministeeriumi ning Registrate ja Infosüsteemide Keskusega. **Eesmärk oli leida lahendus, mis võimalikult vähe koormab ettevõtjaid ja kasutab maksimaalselt ära olemasolevaid infotehnoloogilisi lahendusi ja olemasolevaid andmeid.** Euroopa meediavabaduse määruse artikkel 6 lõikes 1 toodud andmed on suures osas äriregistri andmed (juriidiline nimi või juriidilised nimed ja kontaktandmed; otsese või kaudse omaniku andmed ning tegeliku kasusaaja andmed). Uue kohustusena lisandub info riiklikuks reklaamiks eraldatud aastase kogusumma kohta.

Regulatsiooni väljatöötamisel jäi kaalule lahendus, mille kohaselt Euroopa meediavabaduse määruses loetletud info avalikustamiseks kohustatud ettevõtjaid eristatakse EMTAK koodi

järgi, mis uueneks majandusaasta aruande esitamisel kord aastas, ning summad, mis saadakse riiklikuks reklaamiks, tuleb deklareerida majandusaasta aruande esitamisega samas sammus, kui süsteem tuvastab, et ettevõtja kuulub EMTAKi koodi põhjal vastavasse kategooriasse.

Protsessi kirjeldus on järgmine:

- 1) Ettevõtja märgib asutamisel või majandusaasta aruande esitamisel oma tegevusala (ÄS § 4 lg 5). Seda tehakse üks kord aastas, poole aasta pealt tegevusala muuta ei saa.
- 2) Kultuuriminister on kehtestanud määrusega loetelu tegevusaladest (EMTAK koodid), mida loetakse meediateenuse osutamiseks.
- 3) Automaatika seob ära esitatud tegevusala ja kultuuriministri esitatud EMTAK koodid, tuvastab, et tegevusala läheb meediateenuse osutamise alla.
- 4) E-äriregistris ettevõtja vaatel kuvatakse automaatselt tegevusalade väljal teave, et juriidiline isik on meediateenuse osutaja meediateenuste seaduse tähenduses.
- 5) Meediateenuse osutajal on kohustus majandusaasta aruande lisana tuua eraldi välja riikliku reklaami summa.
- 6) Automaatika võtab esitatud summa ja kuvab eraldi reana majandusaasta aruannete kastis vastava aasta aruande all nt „Perioodil 01.01.2025 - 31.12.2025 eraldati juriidilisele isikule riiklikuks reklaamiks x eurot.“

Eelnõu § 16² on seotud Euroopa meediavabaduse määruse artikli 25 rakendamisega. Artikli 25 lõike 2 kohaselt teevad avaliku sektori asutused või üksused igal aastal elektroonilisel ja kasutajasõbralikul viisil avalikult kättesaadavaks teabe riikliku reklaami avaliku sektori kulude kohta. Kõnealune teave sisaldab vähemalt järgmist:

- a) nende meediateenuse osutajate või digiplatvormide pakkujate ametlikud nimed, kellelt teenuseid osteti;
- b) kui see on kohaldatav, nende kontsernide ametlikud nimed, kuhu sellised punktis a osutatud meediateenuse osutajad või digiplatvormide pakkujad kuuluvad, ning
- c) aastas kokku kulutatud summa ning meediateenuse osutaja või digiplatvormi pakkuja kohta kulutatud iga-aastane summa.

Liikmesriigid võivad esimese lõigu punktis b sätestatud kohustustest vabastada alla 100 000 elanikuga territoriaalüksuste piirkondlikud omavalitsused ning selliste piirkondlike omavalitsuste otsese või kaudse kontrolli all olevad üksused.

Artikli 22 lõike 3 kohaselt seiravad liikmesriikide reguleerivad asutused või organid või muud liikmesriikide pädevad sõltumatud asutused või organid lõikes 2 loetletud teabele tuginedes riikliku reklaami jaotamist meediateenuse osutajatele ja digiplatvormide pakkujatele ning annavad selle kohta igal aastal aru. Kõnealused aastaaruanded tehakse üldsusele kergesti juurdepääsetaval viisil kättesaadavaks.

Riiklik reklaam on määruse kohaselt edendamise või eneseedendamise sõnumi või avaliku teate või teabekampaania paigutamine, reklaam, avaldamine või levitamine meediateenuses või digiplatvormil, tavaliselt makse või muu tasu eest, kui seda teeb avaliku sektori asutus või üksus või seda tehakse sellise asutuse või üksuse heaks või selle nimel.

Põhjenduspunkti nr 73 kohaselt peaksid liikmesriigid tegema riikliku reklaamiga seotud vajaliku teabe avalikult kättesaadavaks elektroonilises vormingus, mis on kergesti loetav, kättesaadav ja allalaaditav, kooskõlas ärisaladusi käsitlevate liidu ja riigisiseste normidega. Samuti on vaja, et riiklikud reguleerivad asutused või organid või muud pädevad sõltumatud

asutused või organid seiraksid avaliku sektori vahendite eraldamist meediateenuse osutajatele ja digiplatvormide pakkujatele riikliku reklaami eesmärgil ning annaksid selle kohta aru. Kui riiklikud reguleerivad asutused või organid või muud pädevad sõltumatud asutused või organid seda taotlevad, peaksid riigiasutused ja riigiga seotud üksused andma neile täiendavat teavet, mis on vajalik, et hinnata avaldatud teabe terviklikkust ning selliste vahendite eraldamise puhul kasutatavate kriteeriumide ja menetluste kohaldamist. Käesolev määrus ei tohiks mõjutada liidu riigihanke ja riigiabi normide kohaldamist.

Vaatamata sellele, et Euroopa meediavabaduse määrus on otsekohalduv, on artikli 25 lõikes 2 toodu selguse mõttes ka MeeTS-is sätestatud, sest Eesti soovib kasutada ka määruses lubatud erandit.

Eelnõu § 16² lõike 1 kohaselt teevad avaliku sektori asutused igal aastal elektrooniliselt ja kasutajasõbralikul viisil avalikult kättesaadavaks Euroopa meediavabaduse määruse artikli 25 lõikes 2 nimetatud teabe.

Lõike 2 kohaselt vabastatakse Euroopa meediavabaduse määruse artikli 25 lõike 2 punktis b sätestatud kohustustest alla 100 000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksused ning selliste kohaliku omavalitsuse üksuste otsese või kaudse kontrolli all olevad üksused. Erand kohaldub küll piiratud info kohta (kontsernide ametlikud nimed), aga töökoormuse kokkuvõtmiseks on mõistlik seda rakendada.

Lõike 3 kohaselt koostab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet lõikes 1 toodud info kohta aruande, mis avalikustatakse tema veebilehel.

Euroopa meediavabaduse määruse artikli 25 rakendamiseks on kavas täiendada makseandmike, mida esitavad kõik valitsussektorisse kuuluvad üksused rahandusministri määruse "Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend" alusel. Makseandmikes ei ole hetkel nii detailseid kontosid, et saaks eraldi välja võtta maksed ostetud reklaami eest. Ettepanek on luua makseandmikesse uus kuuekohaline konto, mille alusel on võimalik saldoandmike infosüsteemist (<https://saldo.rtk.ee/saldo-app/>) kasutajasõbralikul viisil vastavat infot kätte saada. Saldoandmike infosüsteemi andmefaili alusel teeb TTJA kord aastas analüüsi ning avalikustab selle tulemuse oma kodulehel. Analüüsis tuuakse eraldi välja ka andmed kontsernidesse kuuluvate teenuse tarnijate kohta.

Detailsed lahendused töötatakse välja koostöös Riigi Tugiteenuste Keskusega.

Eelnõu § 1 punkt 14 – MeeTS-i § 21 lõike 2 muudatus on seotud regionaalse raadio- või televisiooniloa liigi kaotamisega (vt ka eelnõu p-de 16 ja 17 selgitust).

Eelnõu § 1 punkt 15 – § 22 lõikes 1 ja § 27 lõigetes 1 ja 2 asendatakse sõnad „meediateenuste ja“ sõnadega „audiovisuaalmeedia teenuse, raadioteenuse ning“. Antud muudatus on seotud eelnõu § 1 punktide 1-2 selgitustega.

Eelnõu § 1 punkt 16 – Muudetakse MeeTS-i §-s 33 toodud televisioonilubade liike ja sätestatakse võimalus anda ka rahvusvahelisele televisiooniloale MeeTS-i § 40 lõike 6 alusel kõrvaltingimusi. Kuivõrd muudatusi on kõikides § 33 lõigetes, esitatakse muudatus terve paragrahvi taasesitamisega.

Lõike 1 kohaselt antakse televisiooniteenuse osutamiseks välja järgmisi tegevuslubasid:

- 1) üleriigiline televisiooniluba;
- 2) rahvusvaheline televisiooniluba välisriigile suunatud teleprogrammi edastamiseks.

Televisioonilubade süsteem kohandatakse vastavaks audiovisuaalmeedia teenuste turul toimunud muutustele. Kaotatakse regionaalse televisiooniloa loaliik, sest regionaalsust sellisel kujul nagu varem digi-TV platvormil enam ei eksisteeri.

Lõike 2 kohaselt antakse üleriigiline televisiooniluba kuni kümneks aastaks, kui on täidetud MeeTS-i §-s 32 nimetatud tingimused ja § 40 lõike 6 alusel kehtestatud kõrvaltingimused. Muudatusega jäetakse välja viide regionaalsele televisiooniloale.

Lõike 3 kohaselt antakse rahvusvaheline televisiooniluba kuni viieks aastaks, kui on täidetud MeeTS-i §-s 32 nimetatud tingimused ja § 40 lõike 6 alusel kehtestatud kõrvaltingimused ning TTJA on vajadusel enne pidanud nõu teleprogrammi sihtriigi asjaomase asutusega, kas kavandatava teleprogrammi sisu vastab sihtriigis kehtivatele nõuetele, eelkõige telereklaami ja alaealiste kaitse seisukohast.

Eelnõu § 1 punkt 17 – Muudetakse MeeTS-i § 35 lõiget 1, milles on sätestatud raadioloa liigid. Kaotatakse regionaalse raadioloa loaliik. Edaspidi jäävad alles üleriigiline raadioluba ja rahvusvaheline raadioluba välisriigile suunatud raadioprogrammi edastamiseks. Varasem praktika üleriigilise raadioloa puhul on tähendanud, et üleriigilise raadioloa väljastamisega ei kaasne automaatselt levimist üle Eesti kõigis maakondades, vaid märgitakse ära konkreetsed maakonnad, kus üleriigilise raadioloaga raadioprogramm levida võib (nt Power Hit Radio levib üleriigilise loaga järgmistes levipiirkondades: Harjumaa, Tartumaa, Pärnumaa, Lääne-Virumaa, Viljandimaa ja Valgamaa). Selleks, et üleriigilise loaga saaks levida ka mõnes teises maakonnas, peab meediateenuse osutaja ootama siiski uut raadiolubade konkurssi. Vaatamata eeltoodud sisulistele selgitusele leviala ulatuses jäädakse seaduses siiski mõiste „üleriigiline raadioluba“ kasutamise juurde, sest teatud juhtudel on vaja eristada seda loaliiki rahvusvahelisest loast. Kui seaduses mõeldakse mõlemat loaliiki, on kasutatud üksnes üldmõistet „raadioluba“.

Muudatus lihtsustaks raadiolubade regulatsiooni ning lisaks on tegu mõistliku muudatusega digiraadio (DAB) tehnoloogia valguses, sest sellega suureneb sagedusressurss ja uutes levipiirkondades levimist saab alustada kiiremini, kui senise praktika järgi (s.o iga paari aasta tagant raadiolubade konkursi tulemusena).

Eelnõu § 1 punkt 18 – Muudetakse MeeTS-i § 37 ja täpsustatakse ajutise televisiooni- või raadioloa andmise tingimusi.

Kehtiva seaduse kohaselt antakse ajutine televisiooni- või raadioluba juhul, kui on täidetud MeeTS-i §-s 32 nimetatud tingimused, kuni kolmeks kuuks programmi edastamiseks, mis on ajutise iseloomuga ja mille edastamise eesmärk on kajastada konkreetset sündmust.

Sellest põhimõttest on praktikas kaugenetud ning enamasti ei kasutata ajutisi lube sündmuste kajastamiseks (n-ö MM-i või MK-etapi raadio), vaid raadioprogrammi olemasoleva leviala paindlikuks laiendamiseks konkursside vahelisel perioodil või juhul, kui konkursi käigus ei õnnestunud meediateenuse osutajal soovitud levipiirkondadesse laiendada.

Viimastel aastatel on nõudlus ajutiste raadiolubade järele järsult kasvanud. Kui varasematel aastatel väljastati aastas u kümme ajutist raadioluba (nt 2020. aastal kaheksa), siis 2021. aastal väljastati 72, 2022. aastal 51 ja 2023. aasta novembri seisuga 17 ajutist raadioluba. 2024. aastal väljastati üheksa ajutist raadioluba. Ajutised load anti 2021. aastal seitsmele erinevale teenuse osutajale, 2022. aastal vastavalt üheksale, 2023. aastal kaheksale. Neist ainult mõni üksik on välja antud realselt mõne sündmuse kajastamiseks. See tähendab, et tegelikult on ajutisi raadiolube kasutatud olemasolevate programmide leviala laiendamiseks.

Erandite seadmine ajutistele raadioprogrammidele on igati mõistlik. Samas on oluline, et ajutiste raadiolubadega edastatavast programmist ei saaks sisuliselt alalist meediateenuse osutamist, mis võib kahjustada raadioturul konkurentsi. Olukord, kus enamik turuosalistest on omandanud tegevusloa läbipaistvalt avaliku konkursi korras, aga mõned kasutavad ära mõneti ebaselget regulatsiooni ja osutavad teistega samaväärset teenust ajutiste raadiolubade alusel, moonutab paratamatult raadioturul ausat konkurentsi. Praegune meediateenuste seaduse regulatsioon ei täpsusta, kui tihti võib ajutisteks raadiolubadeks taotlusi esitada.

Arvestades lisanduvaid uusi tehnoloogiaid, näiteks digiraadio tulekut, peaks meediateenuste seadus looma piisavalt paindlikud võimalused ka selleks, et raadioteenust saaks uutel tehnoloogiatel testida (katsetada). Praegu ei võimalda meediateenuste seadus väljastada meediateenuste testlube ehk digiraadio teenuse testijatel peavad olema kehtivale meediateenuste seadusele vastavad raadioload. Üksnes testsignaali edastamine ei anna testimisel nii kvaliteetseid tulemusi kui raadioprogrammi edastamine. Samuti ei ole mõistlik piiratud ressursi kasutada ainult testsignaali edastamiseks. Eelnõuga see puudujääk likvideeritakse.

Muudatuse kohaselt antakse ajutine televisiooni- või raadioluba juhul, kui on täidetud MeeTSi §s 32 nimetatud tingimused, kuni kolmeks kuuks sellise programmi edastamiseks, mis on ajutise iseloomuga ja mille edastamise eesmärk on kajastada konkreetset sündmust, või programmi konkreetse levipiirkonna elanikele sobivuse hindamiseks või televisiooni- või raadioteenuse edastamise uue tehnoloogilise lahenduse katsetamiseks.

Muudatuse kohaselt saab ajutist televisiooni- või raadioluba pikendada üks kord kuni kolme kuu võrra. Pärast ajutise tegevusloa pikendamise perioodi lõppu tuleb meediateenuse osutajal ajutise programmi edastamine lõpetada või taotleda alalist tegevusluba.

Eelnõu § 1 punkt 19 – paragrahvi 39 lõike 6¹ muudatusega ei kohaldata MeeTSi § 39 lõike 6 punkte 1, 1¹ ja 3 ajutise televisiooni- või raadioluba taotlejale. Kehtiv säte välistab ajutise televisiooniluba taotleja MeeTS § 39 lg 6 p-s 1¹ nimetatud ligipääsetavuse tegevuskava esitamise kohustusest. Samas sätestab MeeTS § 39 lg 6 lisaks kõigile tegevusloa taotlejatele, sh ajutise tegevusloa taotlejatele, kohustuse esitada investeerimisprogramm ja äriplaan (p 1) ning taotluse esitamisele eelnenud majandusaasta aruanne, kui taotlejaks on isik, kellel puudub kohustus esitada majandusaasta aruanne äriregistrile (p 3). **Ajutise tegevusloa taotlemisel (tulenevalt planeeritava tegevuse ajutisusest) ei ole mõistlik koormata ettevõtjat andmete esitamisega, mis tõendavad tema jätkusuutlikkust.**

Eelnõu § 1 punkt 20 – MeeTS-i § 39 täiendatakse lõikega 6². Paragrahv loetleb andmed, mis lisatakse tegevusloa taotlusele, ning dokumendid, mis tuleb taotlusele lisada. Täienduse kohaselt raadioluba taotlusele, välja arvatud ajutise raadioluba taotlusele, lisatakse autoreid esindava kollektiivse esindamise organisatsiooni kinnitus selle kohta, et taotleja on täitnud

kõigis eelmisel perioodil talle välja antud raadiolubades märgitud Eesti autorite muusikateoste edastamise kohustuse. Raadioluba esimest korda taotledes kinnitust esitama ei pea. Kinnitus annab võimaluse hinnata loa taotleja õiguskuulekust ning seda on võimalik kasutada uue loa väljastamisel taotluste hindamisel ühe kriteeriumina (näiteks saaks konkursil muudes kriteeriumides samaväärsete taotluste hindamisel eelise taotleja, kes on Eesti autorite muusikateoste esitamise kohustuse täitnud).

Juba täna esitavad raadioteenuste osutajad kollektiivse esindamise organisatsioonidele (Eesti Autorite Ühing (EAÜ), Eesti Fonogrammitootjate Ühing (EFÜ), Eesti Esitajate Liit (EEL)) (edaspidi ka KEO) aruandeid muusikateoste mängimise kohta nende jaamades, mille alusel KEO-d jaotavad autori-, esitaja ja fonogrammitootja tasusid. Samas ei ole raadioteenuse osutajate poolt esitatavad repertuaariaruanded veel täielikult kõigi teenuseosutajate vahel ühtlustatud ning kõik aruanded ei sisalda seaduse nõuete täitmiseks vajalikku infot, eelkõige muusikateoste mängimise kellaega.

Seaduses sätestatud nõude täitmiseks peab raadioteenuse osutajate poolt esitatav repertuaariaruandlus sisaldama lisaks lugude nimekirjale ja teoste (ISWC) ning salvestiste koodidele (ISRC) ka lugude mängimise kellaega ja kestvust selliselt, et neist saab filtreerida välja Eesti autorite teosed.

EAÜ, EFÜ ja EEL on leppinud kokku, et Eesti autorite teoste osakaalu nõude järgimise kohta annab TTJA nõudmisel tagasisidet EAÜ. EAÜ ja EEL viisid läbi repertuaariaruannete võrdleva analüüsi kahe raadiojaama kvartaliaruannete näitel ning tulemused oli peaaegu identsed (kvartali peale erines tulemus ühe teose osas), mistõttu sai järeldada, et piisab vaid EAÜ poolsest tagasisidestamisest.

Eelnõu § 1 punkt 21 – MeeTS-i § 40, mis sätestab tegevusloa väljaandmise, esitatakse uuel kujul.

Tähelepanek nimetatud sätte ja eelnõu kohta tervikuna – raadioloo mõiste all mõeldakse nii üleriigilist kui ka rahvusvahelist luba. Kui on soovitud rõhutada eraldi üleriigilist või rahvusvahelist raadioluba, on see täpsustus eraldi välja toodud. Sama kehtib televisiooniloo mõiste kohta.

Paragrahvi 40 lõike 1 kohaselt kuulutab raadioloo väljaandmiseks TTJA peadirektor välja avaliku konkursi. Konkursi väljakuulutamise, väljaantavate tegevuslubade liigid ja arv, tegevusloa taotluste esitamise tähtpäev ning muud tingimused tehakse teatavaks vähemalt üks kuu enne taotluste esitamise tähtpäeva TTJA veebilehel.

Raadiolubade puhul säilib konkursi korraldamise kohustus, sest selles valdkonnas on see piiratud sagedusressursi tõttu endiselt põhjendatud. Muudatuse kohaselt ei avaldata tegevuslubade väljaandmisega seonduvat enam Kultuuriministeeriumi kodulehel, samuti täpsustatakse, et info tehakse teatavaks TTJA kodulehel üks kuu enne taotluste esitamise tähtpäeva.

Uue regulatsiooniga eraldatakse televisiooniloo ja raadioloo kõrvaltingimuste sätteid. Samuti lisatakse mõlemasse lõikesse ajutised load. Paragrahvi 40 lõike 2 kohaselt võib televisiooniloo ja ajutise televisiooniloo kõrvaltingimustena teenuste mitmekesisuse tagamiseks kehtestada Eesti autorite teoste ja Eesti riigi rahalisel toetusel valminud audiovisuaalteoste miinimummahu

programmis ning selliste Euroopa päritoluga audiovisuaalsete teoste miinimummahu programmis, mille tootmisest ei ole möödunud rohkem kui viis aastat ja mille on loonud sellest televisiooniteenuse osutajast sõltumatud tootjad.

Uuendus on hiljutiste tööde (nõ *recent works* 'i) miinimummahu täpsustamise võimaldamine kõrvaltingimustes. MeeTS-i § 8 lg 4 kohaselt varub televisiooniteenuse osutaja teleprogrammi aastamahust, millest on maha arvatud uudiste-, spordi- ja mänge sisaldavate saadete ning reklaami, otsepakkumise ja teleteksti maht, vähemalt 10% selliste Euroopa päritoluga audiovisuaalsete teoste edastamiseks, mille on loonud sellest televisiooniteenuse osutajast sõltumatud tootjad. Nimetatud teoste hulgas peab olema teoseid, mille tootmisest ei ole möödunud rohkem kui viis aastat. Kultuuriministeeriumil ja TTJA-l oli pikka aega praktika seada meedialoa kõrvaltingimuseks viimase viie aasta jooksul valminud audiovisuaalmeedia teoste (MeeTS-i § 8 lg 4 teine lause) maht programmis. Samas ei anna seadus otseselt võimalust hiljutiste tööde (nõ *recent works* 'i) mahtu kõrvaltingimustes määratleda. TTJA lõpetas selle praktika kasutamise 2022. aasta kevadel. Samas mööname, et kultuuripoliitiliselt on sellise kõrvaltingimuse seadmine mõistlik. Ka Euroopa Komisjon soovib saada liikmesriikidelt teavet viimase viie aasta jooksul valminud audiovisuaalmeedia teoste mahu kohta teleprogrammides.

Paragrahvi 40 lõike 3 kohaselt võib raadioloo ja ajutise raadioloo kõrvaltingimustena teenuste mitmekesisuse tagamiseks kehtestada Eesti autorite muusikateoste mahu programmis, arvestades MeeTS § 9 lg-s 2 toodud miinimummahtu, muusika- ja sõnasaadete osakaalu programmis, levipiirkonna elu kajastavate saadete mahu programmis, programmi peamise sihtrühma ning sõnasaadete keele nõude. Võrreldes kehtiva seadusega on täpsustatud, et Eesti autorite teoste all on mõeldud muusikateoseid ja sättes on välja jäetud ka levipiirkonna nõue. MeeTS § 9 lisatud teine lõige (vt eelnõu p 10) määrab küll seaduse tasandil kindlaks Eesti autorite muusikateoste miinimummahu raadioprogrammis, kuid TTJA võib raadioloo ja ajutise raadioloo kõrvaltingimustena teenuste mitmekesisuse tagamiseks kehtestada MeeTS-i § 9 lõikes 2 sätestatud miinimummahust kõrgemad Eesti autorite muusikateoste miinimummahud konkreetse loa puhul.

Paragrahvi 40 lõike 4 kohaselt otsustab raadioloo kõrvaltingimuste kehtestamise vajalikkuse TTJA peadirektor. Kui need on vajalikud, kehtestab peadirektor tegevusloa kõrvaltingimused ja nende hindamise alused valikmenetluses parima pakkumise väljaselgitamiseks. Kehtiva seaduse kohaselt otsustab kõrvaltingimuste vajalikkuse valdkonna eest vastutava ministrina kultuuriminister ja kehtestab need üks kuu enne tegevusloa konkursi väljakuulutamist.

Paragrahvi 40 lõike 5 kohaselt teeb TTJA peadirektor otsuse raadioloo väljaandmise, väljaandmisest keeldumise või taotluse läbi vaatamata jätmise kohta kahe kuu jooksul pärast tegevusloa taotluste esitamise tähtpäeva. Kehtiva seaduse kohaselt tuleb otsus teha kolme kuu jooksul.

Paragrahvi 40 lõike 6 kohaselt annab TTJA peadirektor televisiooniloo ning ajutise televisiooni- või raadioloo esitatud taotluse alusel konkursi välja kuulutamata. TTJA peadirektor võib määrata televisiooniloale kõrvaltingimusi. Nagu eeltoodud selgituses mainitud, mõeldakse televisiooniloo all nii üleriigilist kui ka rahvusvahelist televisiooniluba.

Paragrahvi 40 lõike 7 kohaselt teeb TTJA peadirektor otsuse üleriigilise televisiooniloo ning ajutise televisiooni- või raadioloo väljaandmise, väljaandmisest keeldumise või taotluse läbi vaatamata jätmise kohta ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist.

Paragrahvi 40 lõike 8 kohaselt teeb TTJA peadirektor otsuse rahvusvahelise televisiooniloa väljaandmise, väljaandmisest keeldumise või taotluse läbi vaatamata jätmise kohta kolme kuu jooksul pärast taotluse saamist. Kehtiva seaduse kohaselt tuleb otsus teha kuue kuu jooksul.

TTJA-l on õigus konsulteerida enne tegevusloa väljaandmist julgeolekuasutustega ning Rahapesu Andmebürooga, et saada teavet selle kohta, kas televisiooni- või raadioteenuse osutaja või tema juhtorgani liige või televisiooni- või raadioteenuse osutaja tegelik kasusaaja võib olla Vabariigi Valitsuse, Euroopa Liidu või Eestile siduva rahvusvahelise sanktsiooni subjekt, või selle kohta, kas televisiooni- või raadioteenuse osutaja või tema juhtorgani liige või televisiooni- või raadioteenuse osutaja tegelik kasusaaja võib kahjustada ühiskonna turvalisust, sealhulgas riigi julgeoleku ja riigikaitse tagamist, või kujutada endast olulist ohtu ühiskonna turvalisusele (uus § 40 lg 9). Rahapesu Andmebüroo saab anda tagasisidet rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 18 kontrollikohustuse piires. Tegemist on uue sättega, mis on vajalik ühiskonna turvalisuse kaitsmise huvides.

Eelnõu § 1 punkt 22 – MeeTS-i § 43 lg-s 2 tehtav muudatus on seotud § 40 lg-s 4 toodud muudatusega, mille kohaselt ei kehtesta raadiolubade kõrvaltingimusi enam kultuuriminister, vaid TTJA peadirektor.

Eelnõu § 1 punkt 23 – MeeTS-i §-s 44 toodud tegevusloa andmisest keeldumise erisusi täiendatakse. Muudatus on seotud eelnõu punktiga 21. Kuivõrd uue § 40 lg 9 kohaselt on TTJA-l õigus enne tegevusloa väljaandmist konsulteerida julgeolekuasutustega ning Rahapesu Andmebürooga, et saada teavet selle kohta, kas televisiooni- või raadioteenuse osutaja või tema juhtorgani liige või televisiooni- või raadioteenuse osutaja tegelik kasusaaja võib olla Vabariigi Valitsuse, Euroopa Liidu või Eestile siduva rahvusvahelise sanktsiooni subjekt, või selle kohta, kas televisiooni- või raadioteenuse osutaja või tema juhtorgani liige või televisiooni- või raadioteenuse osutaja tegelik kasusaaja võib kahjustada ühiskonna turvalisust, sealhulgas riigi julgeoleku ja riigikaitse tagamist, või kujutada endast olulist ohtu ühiskonna turvalisusele, antakse TTJA peadirektorile õigus ka loa andmisest viidatud probleemide esinemisel keelduda. Uue § 44 lg 3 kohaselt võib tegevusloa andmisest keelduda, kui televisiooni- või raadioteenuse osutaja või tema juhtorgani liige või televisiooni- või raadioteenuse osutaja tegelik kasusaaja on toime pannud karistusseadustiku 8. või 15. peatükis sätestatud süüteo, on Vabariigi Valitsuse, Euroopa Liidu või Eestile siduva rahvusvahelise sanktsiooni subjekt või võib kahjustada ühiskonna turvalisust, sealhulgas riigi julgeoleku ja riigikaitse tagamist, või kujutada endast olulist ohtu ühiskonna turvalisusele.

Eelnõu § 1 punkt 24 – MeeTS-i täiendatakse uue peatükiga (peatükk 4¹, §-d 48¹ ja 48²), mis reguleerib meediaturu kontsentratsiooni hindamist. **Eesmärk on võtta üle Euroopa meediavabaduse määruse normid ettevõtjatele ja riigile minimaalset haldus- ja töökoormust tekitades.**

Meediaturu kontsentratsioon on määruse (EÜ) nr 139/2004 artiklis 3 määratletud koondumine, mis puudutab vähemalt ühte meediateenuse osutajat või ühte meediasisule juurdepääsu võimaldavat digiplatvormi pakkujat.

Euroopa meediavabaduse määruse artikkel 22 lõike 1 kohaselt sätestavad liikmesriigid oma riigisiseses õiguses materiaalõiguse ja menetlusnormid, mis võimaldavad meediaturu sellist

konsentratsiooni hindamist, millel võib olla oluline mõju meedia mitmekesisusele ja toimetuste sõltumatusele. Nimetatud normid peavad

- a) olema läbipaistvad, objektiivsed, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad;
- b) nõudma, et sellise meediaturu konsentratsiooniga seotud osalised teataksid sellest konsentratsioonist eelnevalt asjaomastele riigi ametiasutustele või organitele või annaksid sellistele ametiasutustele või organitele asjakohased volitused nõuda kõnealustelt osalistelt konsentratsiooni hindamiseks vajalikku teavet;
- c) määrama hindamise eest vastutavaks riiklikud reguleerivad asutused või organid või tagama, et nad on hindamisse sisuliselt kaasatud;
- d) kehtestama eelnevalt objektiivsed, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed kriteeriumid sellisest meediaturu konsentratsioonist teatamiseks ning mõju hindamiseks meedia mitmekesisusele ja toimetuste sõltumatusele, ning
- e) täpsustama eelnevalt ajakava selliste hindamiste lõpuleviimiseks.

Käesolevas lõikes osutatud meediaturu konsentratsiooni hindamine on eraldiseisev liidu ja riigisisese konkurentsioiguse valdkonna hindamistest, sealhulgas ühinemiskontrolli normides sätestatud hindamistest. See ei piira vajaduse korral määruse (EÜ) nr 139/2004 artikli 21 lõike 4 kohaldamist.

Regulatsiooni eeskujuks on võetud Rootsi vastavasisuline eelnõu, millega rakendatakse Euroopa meediavabaduse määrust. Rootsi õigusakti eelnõu kohaselt teavitatakse konkurentsiseaduses toodud olukordades ka Rootsi regulaatorasutust, kui tehingu osapooled on meediateenuseid pakkuvad ettevõtted või meediasisule juurdepääsu võimaldavad digiplatvormi pakkujad. Rootsi regulaatorasutus hindab, kas koondumine meediaturul mõjutab meediasisu mitmekesisust ja toimetuse sõltumatust ja see hinnang edastatakse Rootsi konkurentsiametile 30 päeva jooksul. Vastav arvamus võib olla Rootsi konkurentsiametile asjakohaseks sisendiks, et hinnata, kuidas koondumine mõjutab tarbijate huve meediaturul.

Soome vastavasisulise eelnõu kohaselt esitatakse teavitus Transpordi- ja Sideametile ning viimane viib läbi vajaliku hindamise. Käibemäärad, mille puhul teavitus esitatakse, on samad nagu konkurentsiseaduse alusel tehtava teavituse puhul. Transpordi- ja Sideamet annab konsentratsiooni kohta hinnangu, mis avalikustatakse.

Rootsi planeeritava regulatsiooniga analoogset lahendust soovib eelnõu väljatöötaja rakendada ka Eestis. Tegemist oleks lahendusega, mis minimaalselt koormab ettevõtjaid ja ametkondi. Uue § 48¹ lõike 1 kohaselt teavitavad audiovisuaalmeedia teenuse osutaja, raadioteenuse osutaja, käesoleva seaduse § 5 lõikes 2 nimetatud meediateenuse osutaja ja meediasisule juurdepääsu võimaldav digiplatvormi pakkuja konkurentsiseaduse alusel kontrollimisele kuuluvast koondumisest meediaturu konsentratsiooni hindamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametit. **Seega toimub teavitamine üksnes olukorras, kus koondumisest tuleb teavitada Konkurentsiamet** (koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot). Teade esitatakse TTJA-le kirjalikult ja selles peavad sisalduma:

- 1) andmed iga koondumise osalise kohta, sealhulgas ärinimi, registrikood, kontaktandmed, tegevusala;
- 2) koondumise kirjeldus;
- 3) hinnang koondumise eeldatavale mõjule meedia mitmekesisusele ja toimetuste sõltumatusele.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil on õigus nõuda teate esitajalt muid konkurentsiseaduse § 26 lõigetes 1 ja 3 nimetatud andmeid ja dokumente.

Kui teade ei vasta sätestatud nõuetele, määrab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet tähtaja teate puuduste kõrvaldamiseks. Kui Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet on määranud tähtaja teates puuduste kõrvaldamiseks, hakkab tähtaeg kulgema alates puuduste kõrvaldamisest.

Uue § 48² lõike 1 kohaselt võtab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet hinnangu andmisel arvesse Euroopa meediavabaduse määruse artikli 22 lõikes 2 sätestatud kriteeriumeid ja lõikes 3 nimetatud suuniseid.

Kriteeriumid on järgmised:

- a) meediaturu kontsentratsiooni eeldatav mõju meedia mitmekesisusele, sh selle mõju avaliku arvamuse kujundamisele ja meediateenuste ja meediapakkumise mitmekesisusele, pidades silmas internetikeskkonda ning poolte huve, seoseid või tegevust teistes meedia- ja muudes ettevõtetes;
- b) toimetuse sõltumatuse kaitsemeetmed, sealhulgas meediateenuse osutajate võetud meetmed, mille eesmärk on tagada toimetusesotsuste sõltumatus;
- c) kas meediaturu kontsentratsiooniga seotud osalised jääksid ilma meediaturu kontsentratsioonita majanduslikult kestlikuks ning kas on alternatiivseid võimalusi nende majandusliku kestlikkuse tagamiseks;
- d) kui see on asjakohane, komisjoni iga-aastase õigusriigi olukorda käsitleva aruande järeldused meedia mitmekesisuse ja meediavabaduse kohta ning
- e) kui see on kohaldatav, mis tahes meediaturu kontsentratsiooniga seotud osaliste võetavad kohustused meedia mitmekesisuse ja toimetuste sõltumatuse kaitsmiseks.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet annab hinnangu 20 kalendripäeva jooksul teate esitamisest arvates ning teavitab hinnangust Konkurentsiametit. Konkurentsiamet lähtub koondumisele hinnangu andmisel vajadusest säilitada ja arendada konkurentsi, võttes seejuures arvesse kaubaturgude struktuuri ning tegelikku ja potentsiaalset konkurentsi kaubaturul, sealhulgas:

- 1) koondumise osaliste turupositsiooni, nende majanduslikku ja finantsjõudu ning konkurentide juurdepääsu kaubaturule;
- 2) juriidilisi või muid kaubaturule sisenemise tõkkeid;
- 3) kaupade nõudlust ja pakkumist;
- 4) ostjate, müüjate ja tarbijate huvisid (vt konkurentsiseaduse § 22 lg 1).

TTJA antud hinnang võib olla täiendavaks eksperdiarvamuseks **tarbijate huvide hindamisel** ning Konkurentsiamet saab seda vajadusel oma hinnangu andmisel arvestada.

Konkurentsiseaduse § 27 lõike 1 punktis 2 sätestatud täiendava menetluse korral annab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet hinnangu kolme kuu jooksul täiendava menetluse algusest arvates.

Euroopa meediavabaduse määruse artikli 22 lõikes 4 toodud juhul konsulteerib Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet Euroopa meediateenuste nõukojaga.

Meedial on otsustav roll avaliku arvamuse kujundamisel ja kodanikele demokraatlikes protsessides osalemise seisukohast asjakohase teabe edastamisel. Seepärast tuleb rakendada regulatsiooni, mis võimaldab hinnata meediaturu selliseid kontsentratsioone, mis võivad märkimisväärselt mõjutada meedia mitmekesisust ja toimetuste sõltumatust. Hästi toimiv aus konkurents tagab meediaturu normaalse toimimise.

Eelnõu § 1 punkt 25 – MeeTS-i § 51 täiendatakse lõikega 6¹. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet võib teha väljastpoolt Euroopa Liitu pärit audiovisuaalmeedia teenuse taasedastajale taasedastamise lõpetamise ettekirjutuse, kui:

- 1) väljastpoolt Euroopa Liitu pärit taasedastatava audiovisuaalmeedia teenuse osutaja vastutava toimetaja, tegeliku kasusaaja või juhatuse liikme elamisluba on kehtetuks tunnistatud või tema elamisõigus lõpetatud või elamisõiguse pikendamisest keeldutud, kuna ta kujutab endast ohtu avalikule korrale või riigi julgeolekule;
- 2) väljastpoolt Euroopa Liitu pärit taasedastatav audiovisuaalmeedia teenus on Vabariigi Valitsuse, Euroopa Liidu või muude Eestile siduvate rahvusvaheliste sanktsioonide subjekt;
- 3) väljastpoolt Euroopa Liitu pärit taasedastatava audiovisuaalmeedia teenuse osutaja või tema juhtorgani liige või audiovisuaalmeedia teenuse osutaja tegelik kasusaaja on Vabariigi Valitsuse, Euroopa Liidu või Eestile siduva rahvusvahelise sanktsiooni subjekt või ta võib kahjustada ühiskonna turvalisust, sealhulgas riigi julgeoleku ja riigikaitse tagamist, või kujutada endast olulist ohtu ühiskonna turvalisusele;
- 4) väljastpoolt Euroopa Liitu pärit audiovisuaalmeedia teenuse taasedastamist on viimase aasta jooksul Euroopa Liidu liikmesriigis piiratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/13/EL või Euroopa meediavabaduse määruse alusel;
- 5) taasedastatava audiovisuaalmeedia teenuse osutaja vastab muudele Euroopa meediavabaduse määruse artikli 17 lõike 4 alusel nõukoja kehtestatud kriteeriumidele.

Eelnõus on loobutud taasedastamisteatise esitamise ja menetlemise regulatsioonist, mida käsitleti 2023-2024.a kooskõlastamiseks esitatud eelnõu eri variantides. Samas antakse muudatusega TTJA-le õigus teha väljastpoolt Euroopa Liitu pärit audiovisuaalmeedia teenuse taasedastajale taasedastamise lõpetamise ettekirjutus.

Kuigi mitmete Vene Föderatsiooni mõju all tegutsevate telekanalite taasedastamine on praegu rahvusvaheliste sanktsioonide tõttu piiratud, aitab seadusmuudatus meil oma informatsiooni korrastada ka juhul, kui sanktsioonid lõppevad ning sanktsioneeritud telekanalid võivad taas Eestis levida. Eestis ei ole vaja teatada ega saada luba telekanalite taasedastamiseks, millele audiovisuaalmeedia teenuse osutamiseks on luba väljastatud Euroopa Liidus või kolmandas riigis. See tähendab, et sideettevõtja võib ilma Eesti pädeva asutuse eelneva nõusolekuta asuda teleprogrammi taasedastama. Informatsiooni kiire leviku puhul tuleb arvestada, et telekanaleid ei kasutata tänapäeval üksnes vaba meedia edastamiseks, vaid Vene Föderatsiooni näitel ka Euroopa väärtuste vastu peetava infosõja relvadena. Meid ohustav mõjutustegevus algab tihti märkamatu ja üksikute vaenulike narratiivide ja desinformatsiooniga. Muudatuse kohaselt ei sekku TTJA aga enam ennetavalt taasedastamisteatise alusel taasedastamise keelamisega või taasedastamisloa mitteandmisega, vaid saab seadusmuudatuse kohaselt õiguse reageerida taasedastatava teenuse lõpetamise nõudega. Seega, lisaks kehtivas seaduses toodud teenuse sisu hindamisele antakse eelnõuga võimalus hinnata ka teenuse osutajat. Muudatus annab meediaregulaatorile seadusliku aluse hinnata audiovisuaalmeedia teenuse osutaja või tema juhtorgani liikme või audiovisuaalmeedia teenuse osutaja tegeliku kasusaaja võimalikku julgeolekuohtu, seotust sanktsioneeritud isikute või üksustega. Selle protsessi tulemusel piiratakse desinformatsiooni jõudmist vaatajateni ning vähendatakse kahjulike info-

operatsioonide mõju Eesti ühiskonnale. Kokkuvõtvalt – taasedastamisteatise regulatsioonist loobumine ei tähenda, et riigil puuduksid võimalused sekkuda ja nõuda audiovisuaalmeedia teenuse taasedastamise lõpetamist. **Lahendus on kõigile osapooltele aga vähem töö- ja halduskoormust tekitav.**

Eelnõu § 1 punkt 26 – MeeTS-i § 51, mis reguleerib meediateenuse vastuvõtmise ja taasedastamise vabadust ning selle võimalikke kitsendusi, täiendatakse uue lõikega 9. TTJA-l on õigus teha üldsusele avatud koha omanikule või valdajale või sellise koha omanikule või valdajale, mis ei ole küll üldsusele avatud, kuid kus viibib määramata arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda, ettekirjutus lõpetada audiovisuaalmeedia teenuste või raadioteenuse kättesaadavaks tegemine, kui audiovisuaalmeedia teenuste või raadioteenuse taasedastamine on MeeTS-i § 51 alusel lõpetatud.

Sätte sõnastamisel on eeskujuks võetud autoriõiguse seaduse § 10 lg 2 p 1, mille kohaselt loetakse teose üldsusele suunamiseks muu hulgas teose avalikustamist kohas, mis on üldsusele avatud, või ka kohas, mis ei ole küll üldsusele avatud, kuid kus viibib määramata arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda. Seega on sättega hõlmatud nii majutusasutused, kaubanduskeskused, aga ka näiteks hoolekandeesutused.

TTJA saab teha selliste kohtade omanikele või valdajatele ettekirjutuse lõpetada sellise varem piiratud audiovisuaalmeedia teenuste või raadioteenuse kättesaadavaks tegemine, mis võib sisaldada kahjulikku ja ühiskonda lõhestavat infot. Vastav reguleerimine aitab ära hoida julgeolekuohtu sisaldava teabe levimist ja levitamist juhuslikele avalikes kohtades viibivatele inimestele ning avalikke kogunemisi piiratud kanalite vaatamiseks.

Eelnõu § 1 punktid 27–28 – AVMSD artikkel 4 ja MeeTS-i § 53¹ näevad ette juhised tegutsemiseks juhtudel, kui teise riigi jurisdiktsiooni all tegutsev audiovisuaalmeedia teenus on tegelikult suunatud tervikuna või põhiosas hoopis sihtriigile, kus ta levib ja aktiivselt tegutseb, kuid ei järgi selles riigis kehtestatud nõudeid ja on asutatud teises riigis tegeliku eesmärgiga hoida kõrvale sihtriigis kehtivaist õigusnormidest, mis kohalduks temale juhul, kui ta oleks sihtriigis asutatud. Eesti meediaturul kõigi turuosaliste võrdse kohtlemise ning tele- ja raadioturul ausa konkurentsi tagamiseks on otstarbekas rakendada sama põhimõtet ka raadioturu regulatsioonis. Kuigi selle regulatsiooni väljatöötamine ei kajastunud otseselt VTK-s, tugineb see VTK eesmärgile tagada meediaturul aus konkurents ja toetada Eesti kultuuriruumi läbi eesti autorite teoste esitamise miinimumnõude kehtestamise Eestis levivatele raadioprogrammidele. Piiratud FM-sageduste ressursi jaotamine konkursi korras võimaldab eesti autorite muusikateoste miinimummahu nõude määrata raadiolubade üheks tingimuseks. DAB-tehnoloogia- loob raadioprogrammide loomiseks ja levitamiseks täiendavaid tehnilisi võimalusi. Näiteks kui Eesti meediateenuste osutajad ei soovi kasutada kõiki DAB -sagedusi, saab DAB-platvormi operaator pakkuda vaba sagedusressursi rahvusvahelistele raadioprogrammidele, kuid tagatud peab olema nõue, et need programmid ei kahjustaks ausat konkurentsi. Seega tuleb jälgida, et väljaspool Eesti raadiolubade konkursi raadioloo saanud programmid on tõepoolest mõeldud rahvusvahelisele turule ja et nende peamine sihtriik ei ole Eesti või juhul, kui nad on suunatud Eesti turule, täidaksid need MeeTS-is raadioprogrammidele kehtestatud nõudeid – Eesti turule suunatud DAB raadioprogrammide sisu regulatsioon peab olema sama, mis FM-sagedustel levivatele raadiotel.

Eelnõu § 1 punkt 29 – Muudetakse MeeTS-i § 54 lõiked 2 ja 3. Täpsustatakse, et TTJA on sõltumatu riiklik järelevalveasutus lisaks audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi artikli 30 lõikele 1 ka Euroopa meediavabaduse määruse tähenduses.

Kehtiva MeeTS-i § 54 lg 3 kohaselt on TTJA MeeTS-ist tulenevate ülesannete täitmisel sõltumatu, välja arvatud raadioloa väljaandmise menetluses MeeTS-i § 40 lg-st 4 tulenevas ulatuses (raadioloa kõrvaltingimuste kehtestamine valdkonna eest vastutava ministri poolt), ja lähtub oma tegevuses seadusest, audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi eesmärkidest ja muudest õigusaktidest. Kuivõrd kõrvaltingimuste kehtestamine on eelnõuga kultuuriministrilt antud TTJA-le, tuleb ka sellest sättest jätta välja lauseosa „välja arvatud raadioloa väljaandmise menetluses käesoleva seaduse § 40 lõikest 4 tulenevas ulatuses“.

16.02.2022 vastuvõetud MeeTS-i muutmise seaduse seletuskirjas toodud TTJA sõltumatus kohta on mõistlik tuua selguse mõttes välja ka käesolevas seletuskirjas⁷: „Direktiiviga muudetud AVMSD-s pööratakse järelevalveasutuse sõltumatus küsimusele varasemast suuremat tähelepanu. AVMSD artiklist 30 tulenevad järgmised järelevalveasutuse sõltumatus kriteeriumid: 1) järelevalveasutus peab olema valitsusest juriidiliselt eraldiseisev ning funktsionaalselt sõltumatu valitsusest ja mis tahes muust avalik-õiguslikust või eraõiguslikust asutusest; 2) järelevalveasutus peab kasutama oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt ning kooskõlas AVMSD eesmärkidega, eelkõige seoses meedia mitmekesisuse, kultuurilise ja keelilise mitmekesisuse, tarbijakaitse, ligipääsetavuse, mittediskrimineerimise ja siseturu nõuetekohase toimimise ning ausa konkurentsi edendamise; 3) järelevalveasutus ei tohi küsida seoses AVMSD-st tulenevate ülesannete täitmisega juhiseid teiselt asutuselt ega alluda teise asutuse juhiste; 4) järelevalveasutuse pädevus ja volitused ning vastutuse tagamise meetodid peavad olema sätestatud üheselt mõistetavalt siseriiklikus õiguses; 5) järelevalveasutusel peavad olema oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks ning ERGA töösse panustamiseks piisavad rahalised vahendid, seejuures oma aastaeelarve, mis avalikustatakse, ja personal ning nõuete täitmise tagamise volitused; 6) järelevalveasutuse juhataja või seda ülesannet täitvate kollegiaalse kogu liikmete ametisse nimetamise ja ametist vabastamise tingimused ja kord, sh volituste kestus, peavad olema kehtestatud riigisisises õiguses. Kord peab olema läbipaistev, mittediskrimineeriv ja tagama vajaliku sõltumatus. Järelevalveasutuse juhataja või seda ülesannet täitvad kollegiaalse kogu liikmed võib ametist vabastada, kui nad ei täida enam neile oma ülesannete täitmiseks kehtestatud tingimusi, mis on eelnevalt liikmesriigi tasandil kehtestatud. Ametist vabastamine peab olema nõuetekohaselt põhjendatud, eelnevalt teatatud ja avalikkusele kättesaadav. Eelnõu koostajate hinnangul TTJA juba vastab kirjeldatud kriteeriumidele, ent kuna Euroopa Komisjon on Eestit järelevalveasutuse sõltumatus küsimuses just negatiivse näitena sageli esile tõstnud⁸, on otsustatud MeeTS-is TTJA sõltumatust ka sõnaselgelt deklareerida.

Kuivõrd TTJA on moodustatud mitte Vabariigi Valitsuse poolt, vaid seadusega vahetult Riigikogu poolt (vt Vabariigi Valitsuse seaduse (edaspidi VVS) § 63 lõike 2 punkti 7), siis saab järeldada, et sisuliselt on seadusandja TTJA juriidilise eraldiseisvuse tingimuse täitmise AVMSD tähenduses garanteerinud. Järelevalveasutuse funktsionaalne sõltumatus tähendab ennekõike seda, kas asutus saab sõltumatult täita enda funktsioone. Eesti õiguses võib sellega seoses tekkida küsimus, kuidas on tagatud TTJA sõltumatus, kui minister saab teostada TTJA

⁷ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/4ba650d7-565f-425c-960b-2ed72b05857c/meediateenuste-seaduse-muutmise-ja-sellega-seonduvalt-teiste-seaduste-muutmise-seadus>.

⁸ Vt näiteks „A study on Audiovisual Media Services – Review of Regulatory Bodies Independence“.

üle teenistuslikku järelevalvet (vt VVS § 95 lõiget 1, § 99 ja § 100). Vajaliku sõltumatuse tagab siin aga asjaolu, et teenistusliku järelevalve korras sekkumine ei laiene riikliku järelevalve toimingutele ning riikliku sunni kohaldamisel antud otsustele (vt VVS § 93 lõike 6 punkti 1).⁹ Sõltumatuse muudest isikutest ja asutustest ning volituste erapooletu ja läbipaistva kasutamise tagavad korruptsioonivastased reeglid eesotsas korruptsioonivastase seadusega.

Nagu eespool märgitud, täpsustatakse AVMSD-s ka järelevalveasutuse rahastamisega seonduvat. Ka selles küsimuses on Eesti õiguses vajalikud regulatsioonid juba kehtestatud. TTJA-1 on vastavalt VVS § 41 lõikele 2 oma eelarve, mis tuleb avaliku teabe seaduse § 28 lõike 1 punkti 11 kohaselt avalikustada. Samuti on Eesti õiguses nõutaval määral reguleeritud järelevalveasutuse juhiga seonduv. Riigisisises õiguses on sätestatud TTJA peadirektori ametisse nimetamise ja ametist vabastamise tingimused ja kord. TTJA peadirektori nimetab ametisse ja vabastab ametist vastavalt VVS § 49 lõike 1 punktile 5 kantsleri ettepanekul minister. Avaliku teenistuse seaduse (edaspidi ATS) § 16 lõiked 1 ja 6 tagavad TTJA peadirektori ametikoha täitmiseks avaliku konkursi korraldamise. ATS § 18 lõike 4 kohaselt viib konkursi läbi avaliku teenistuse tippjuhtide valiku komisjon. TTJA peadirektorile esitatavad nõuded tulenevad Vabariigi Valitsuse 26. juuni 2013. a määrusest nr 100 „Ministeeriumi kantslerile ja asekanclerile, Riigikantselei direktorile, ameti ja inspektsiooni peadirektorile ning määruses nimetatud teiste valitsusasutuste juhtidele esitatavad nõuded, nende värbamise ja valiku ning arendamise ja hindamise kord“ (*uus pealkiri 2025. a märtsi seisuga „Avaliku teenistuse tippjuhtidele esitatavad nõuded, nende värbamise ja valiku ning arendamise ja hindamise kord“*). ATS-is on sätestatud ka TTJA peadirektori viieaastane teenistustähtaeg (vt ATS § 23 lõike 2 punkti 3) ja kaitseks meelevaldse ametist vabastamise eest teenistussuhte lõppemise alused (vt ATS-i 11. peatükki). ATS § 101 reguleerib teenistusest vabastamisest etteteatamisega seonduvat ja ATS § 103 lõike 2 punkt 4 tagab vabastamise põhjendamise. Ametist vabastamise käskkiri on avalik, kui puudub seadusest tulenev alus selle asutusesiseseks tunnistamiseks.“

MeeTS-i § 54 lg-s 4 loetletakse täiendavad ülesanded, mida TTJA sõltumatu riikliku järelevalveasutuse lisaks MeeTS-is eespool sätestatud täidab. Need on järgmised: MeeTS-i nõuete rikkumise kohta esitatud kaebuste lahendamine; audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis nimetatud aruannete, välja arvatud meediapädevuse edendamise kohta, esitamine Euroopa Komisjonile; Eesti jurisdiktsiooni alla kuuluvate audiovisuaalmeedia teenuse osutajate ja videojagamisplatvormi pidajate andmete esitamine Euroopa Komisjonile; Euroopa järelevalveasutuste rühmas (ERGA) ja teistes rahvusvahelistes meediavaldkonna võrgustikes osalemine; muude seadustest tulenevate ülesannete täitmine. **Eelnõu § 1 punkti 30** kohaselt asendatakse viide Euroopa järelevalveasutuste rühmale (ERGA) uue nimega Euroopa meediateenuste nõukoda“, sest Euroopa meediavabaduse määruse artikli 8 lõike 2 kohaselt on liidu tasandil sõltumatu nõuandeorganina loodud Euroopa meediateenuste nõukoda, mis koondab riiklikud reguleerivad asutused ja koordineerib nende tegevust, Euroopa regulaatorasutuste rühma (ERGA) õigusjärglane. Eestit esindas ERGA-s ja esindab nõukojas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

Eelnõu § 1 punkt 31 – MeeTS-i täiendatakse §-ga 56² (Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti õigus nõuda teavet). Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametil on õigus nõuda Euroopa meediavabaduse määruse artikli 7 lõikes 4 nimetatud isikutelt teavet ja andmeid

---

⁹ Advokaadibüroo Sorainen AS. Analüüs audiovisuaalmeedia teenuste regulaatorasutuse funktsiooni korraldamise kohta Eestis (direktiivi nr 2018/1808/EL harmoneerimine). Tallinn, 2019.

Euroopa meediavabaduse määruse 3. peatükis toodud ülesannete täitmiseks. Vastav õigus tuleneb küll otsekohaldavana Euroopa meediavabaduse määrusest, aga õigusselguse huvides sätestatakse see ka MeeTS-is. Eeskujuks on võetud konkurentsiseaduse vastavasisuline norm (§ 57), mis annab ka Konkurentsiametile õiguse küsida teavet oma ülesannete täitmisel.

Eelnõu § 1 punkt 32 – Muudetakse MeeTS-i 57 pealkirja sõnastust ja viiakse see vastavusse sätte sisuga. Eesmärk on luua õigusselgus ja vähendada probleeme seaduse rakendamisel.

Eelnõu § 1 punkt 33 on rakendusliku iseloomuga. MeeTS-i rakendussätete peatükki lisatakse § 63², mis puudutab enne eelnõukohase seaduse jõustumist välja antud tegevuslubade kehtivust. Enne 2026. aasta 1. jaanuarit välja antud kehtivad kohaliku või regionaalse raadiovõrgu ringhäälinguload võrdsustatakse üleriigiliste raadiolubadega ja need jäävad kehtima kuni neil näidatud tähtaja lõpuni. Muudatus on seotud regionaalse loaliigi kaotamisega (vt selgitust eelnõu p 17 juures).

Eelnõu § 2 ja § 3 on seotud § 1 punktis 11 toodud muudatusega. Muudetakse sarnaselt meediateenuste seaduse muutmisele ka kriminaalmenetluse seadustikku ja tsiviilkohtumenetluse seadustikku ning lisatakse sätetesse mõiste „regulaarne eraeluline suhe“.

Eelnõu § 4 kohaselt jõustub seadus 2026. aasta 1. jaanuaril.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus on kasutusel Euroopa meediavabaduse määrusest tulenevad mõisted.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/1808, millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), et võtta arvesse muutuvat turuolukorda.

Eelnõuga luuakse Euroopa meediavabaduse määruse rakendamiseks vajalikud normid.

6. Seaduse mõjud

6.1. Teleprogrammide taasedastamise lõpetamist puudutav regulatsioon

6.1.1. Mõjuvaldkond – mõju siseturvalisusele (siseturvalisus ja sisejulgeolek)

6.1.1.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond

2025. a seisuga elab Eestis 1 369 285 inimest. Teoreetiliselt on see kogu muudatusest mõjutatud sihtrühm, kuid reaalsuses jälgis Vene Föderatsiooni mõju all tegutsevaid telekanaleid alla 20% Eesti elanikkonnast, mistõttu saab sihtrühma pidada keskmiseks. Pärast Vene Föderatsiooni mõju all tegutsevate telekanalite taasedastamise keeldu (rahvusvaheliste sanktsioonide tõttu) on leidnud võimaluse neid edasi vaadata alla 5% eestimaalastest.

6.1.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelalus olulisuse kohta

Lahenduse mõju siseriiklikule julgeolekule saab hinnata positiivseks, sest TTJA-le antakse võimalus desinformatsiooni edastatavate kanalite leviku piiramiseks (eelkõige pärast rahvusvaheliste sanktsioonide lõpetamist, kui kanaleid saaks taas taasedastada) ning selle tulemusel haaratakse seni Venemaa inforuumis olnud ja sellest mõjutatud inimesi järjest enam Eesti inforuumi.

Meediauuringud näitavad meediakanalite jälgimise ja inimeste meelsuse vahelist korrelatsiooni. Lisaks näitavad meediamonitooringu tulemused, et pärast Venemaa kanalite edastamise piiramist on neid jälginud inimesed leidnud ja jälgima asunud eesti meediakanalid. Näiteks võrreldes 2019. aasta uuringuga on 2025. aastal vähenenud Venemaa telekanalite vaatamine 11%-lt 3%-le Eesti elanikkonnast. Samal perioodil on ETV+ vaadatavus kasvanud aga üle kahe korra. Nendele andmetele tuginedes võib väita, et negatiivse mõjuga kanalite pakkumise vähenedes leitakse üles eesti kanalid, saades osa nende infoväljast.

Muudatuse eesmärk on võimaldada TTJA-l lõpetada vaenuliku mõjutustegevuse eesmärgil loodud kanalite edastamist Eesti territooriumil. Neis kanalites esitatakse vaatajatele agressorriigi desinformatsiooni, millega mõjutatakse vaatajatele märkamatu nende meelsust ja usaldust riigi, organisatsiooni vms vastu. Elanikkonna lõhestatuse vältimine on oluline aspekt riigisiseste konfliktide ärahoidmisel ja ühiskonna sidususe hoidmisel. Kuna need kanalid võivad ohustada kogu Eesti elanikkonna turvalisust ja julgeolekut, on sellisel juhul tegemist suure sihtrühmaga.

Eesti elanikkonna jaoks tähendab võimalik taasedastamise lõpetamine eeldatavasti agressorriikide (eelkõige Venemaa ja teda toetava Valgevene) mõju all tegutsevate telekanalite võrra väiksemat programmide valikut Eestis. Samas ei ole taasedastamise lõpetamise eesmärk pidurdada vaba meedia levikut, vaid takistada julgeolekuohu sisaldavate kanalite levimist. Ühtlasi võib muudatuse tulemusel eeldada järjest suurema osa (võõrkeelse) elanikkonna jõudmist Eesti infovälja.

Mõju ulatus on väike, sest eeldame sihtrühma käitumises positiivseid muutusi ning sellega kohanemisraskusi eeldatavalt ei kaasne. Mõju ei ole sihtrühmale oluline, sest alates 2022. aastast on nii TTJA kehtestatud piirangute kui ka Euroopa Liidu sanktsioonide tõttu Eestis taasedastatavate teleprogrammide hulk oluliselt vähenenud. Praegu on Euroopa Liidu sanktsioonide alusel keelatud edastada 55 telekanalit.

6.1.2. Mõjuvaldkond – haridus, kultuur ja sport (kultuurilised mõjud)

6.1.2.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond

2025. a seisuga elab Eestis 1 369 285 inimest. Teoreetiliselt oleks see kogu muudatusest mõjutatud sihtrühm, kuid realsuses jälgis Vene Föderatsiooni mõju all tegutsevaid telekanaleid alla 20% Eesti elanikkonnast, mistõttu saab sihtrühma pidada keskmiseks. Pärast Vene Föderatsiooni mõju all tegutsevate telekanalite taasedastamise keeldu on leidnud võimaluse keelatud kanaleid edasi vaadata alla 5% eestimaalastest.

6.1.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelalus olulisuse kohta

Selles punktis hinnatakse mõju ajakirjandusele ja meediale, mitmekülgse info kättesaadavusele, pluralismile ja arvamusevabadusele.

Muudatus korrastab ning tasakaalustab Eesti sisest inforuumi. Tänu vaenuliku mõjutustegevuse eesmärgil loodud kanalite taasedastamise piiramisele väheneb meie inforuumis leviva agressorriikide desinformatsiooni mõju. See samm tõstab lisaks Eesti telekanalitele ka Eesti ajakirjandusväljaannete nähtavust ja tugevdab meediaväljaannete konkurentsi positsiooni Eesti turul. Samuti toetab muudatus kaudu ka meediakirjaoskuse tõusu.

Uue taasedastamise lõpetamise mehhanismi rakendamine aitab tõkestada desinformatsiooni levikut. Desinformatsioon kahjustab nii üksikisikuid kui ka tervet ühiskonda. Desinformatsioon õõnestab inimeste usaldust meedia, institutsioonide ja demokraatia vastu ning takistab otseselt vaba arvamuste vahetust, Desinformatsiooni loojate ja levitajate tegevuse eesmärgiks on tekitada ühiskonda lõhestavaid pingeid ning läbi konfliktide loomise ja võimendamise demokraatlikku ühiskonda destabiliseerida. Pakutud muudatus ei piira ega vähenda inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni¹⁰ artiklis 10 sätestatud sõnavabadust. Viidatud artikli lõike 1 kohaselt on igal inimesel õigus sõnavabadusele. See õigus kätkeb vabadust oma arvamusele ning vabadust saada ja levitada teavet ja mõtteid ilma ametivõimude sekkumiseta ja sõltumata riigipiiridest. Lõike 2 sätestab, et kuna nende vabaduste kasutamisega kaasnevad kohustused ja vastutus, võidakse selle kohta seaduses ette näha formaalsusi, tingimusi, piiranguid või karistusi, mis on demokraatlikus ühiskonnas vajalikud riigi julgeoleku, territoriaalse terviklikkuse või ühiskondliku turvalisuse huvides, korruptuste või kuritegude ärahoidmiseks, tervise või kõlbluse või kaasinimeste maine või õiguste kaitseks, konfidentsiaalse teabe avalikustamise vältimiseks või õigusemõistmise autoriteedi ja erapooletuse säilitamiseks.

Muudatus järgib Eesti Vabariigi põhiseaduse § 45, mille kohaselt on igal inimesel õigus vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil. Sama sätte kohaselt võib seda õigust seadus piirata avaliku korra, kõlbluse, teiste inimeste õiguste ja vabaduste, tervise, au ning hea nime kaitseks.

6.1.3. Mõjuvaldkond – majanduslikud mõjud (mõju ettevõtlusele, mõju ettevõtjate halduskoormusele)

6.1.3.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – teleprogrammide taasedastajad

Eestis on suurimad teleprogrammide taasedastajad telekommunikatsioonifirmad Telia Eesti AS, Elisa Eesti AS, AS Levira ja AS STV. Kokku on Eestis teleprogrammide taasedastajaid ligikaudu 30. Keskmiselt on pakutavate telekanalite arv ettevõtte kohta ligi 70 kanalit, suuremad taasedastajad pakuvad vaatamiseks 150-200 kanalit.

Arvestades Statistikaameti veebilehel toodud majanduslikult aktiivsete ettevõtete koguarvu 2024. aastal (158 378), on tegemist väikese sihtrühmaga.

---

¹⁰ <https://www.riigiteataja.ee/akt/222062021004>.

6.1.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelalus olulisuse kohta

Muudatus mõjutab ainult selliseid sideteenuse osutajaid, kelle taasedastatavate kanalite taasedastamist võiks TTJA edaspidi ettekirjutusega lõpetada. 2023-2024. a menetletud eelnõu kohaselt puudutas eelnõu kõiki taasedastajaid, kes pidid TTJA-d taasedastatavatest kanalitest teavitama. Kuivõrd hetkel on sanktsioonidega piiratud 55 kanalit, võib teoreetiliselt sanktsioonide lõppemisel eelnõu puudutada neid taasedastajaid, kes nende hetkel piiratud või sarnaste programmide taasedastamisega soovivad jätkata.

Arvestades, et 2022. aastast alates on sanktsioonide või TTJA sisupiirangute tõttu mitmete kanalite taasedastamist juba piiratud, siis teleprogrammide taasedastajate kliendibaasi muudatus negatiivselt ei mõjuta.

Eelmainitule tuginedes saab hinnata oodatavat mõju ulatust väikeseks ja mõju esinemise sagedust väikeseks. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike.

6.1.4. Mõjuvaldkond – riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele)

6.1.4.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – TTJA, julgeolekuasutused, Rahapesu Andmebüroo

Muudatused mõjutavad TTJA-d, lisaks julgeolekuasutusi ja Rahapesu Andmebürood, kellelt TTJA võib küsida enne meediateenuste taasedastamise lõpetamist infot. Asutused annaksid TTJA-le teavet meediateenuse osutaja jt isikute võimaliku seose kohta Vabariigi Valitsuse, Euroopa Liidu või rahvusvaheliste sanktsioonidega või muud neile teada olevat infot teenusest tuleneva julgeolekuohuga. Tegemist on väikese sihtrühmaga.

6.1.4.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelalus olulisuse kohta

Võrreldes varasemas eelnõus väljapakutud taasedastamisteaatiste menetlemisega, mis oleks eeldanud töökoormuse tõusu, mõjutaks kavandatav regulatsioon TTJA ametnike töökoormust vähe. Koormuse suurenemine võib lisanduda pärast EL sanktsioonide kehtetuks tunnistamist. Siis võib suureneka ka julgeolekuasutuste ja Rahapesu Andmebüroo töökoormus info andmisel.

Eelmainitule tuginedes saab hinnata oodatavat mõju ulatust väikeseks ja mõju esinemise sagedust väikeseks. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike.

6.2. Audiovisuaalmeedia teenuse ja raadioteenuse kättesaadavuse piiramine üldsusele avatud kohas või kohas, mis ei ole üldsusele avatud, kuid kus viibib määramata arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda

6.2.1. Mõjuvaldkond – mõju siseturvalisusele (siseturvalisus ja sisejulgeolek)

6.2.1.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond

2025. a seisuga elab Eestis 1 369 285 inimest. Muudatus aitab ennetada riigisiseseid konflikte erinevas infoväljas olevate elanike vahel ning toetab seega Eesti julgeolekut. Kuna turvaline elukeskkond tuleb tagada kõikidele Eesti elanikele, mõjutab muudatus kaudselt meid kõiki ja

tegu on suure sihtrühmaga. Täiendavalt mõjutab muudatus neid üldsusele avatud kohtade kliente, kes keelatud meediateenuseid neis kohtades näha sooviksid.

6.2.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Muudatustega piiratakse Eesti inforuumis ohtlike audiovisuaalmeedia teenuse ja raadioteenuse kättesaadavust üldsusele avatud kohtades (nt majutusettevõtetes, kaubanduskeskustes) ja sellistes kohtades, mis ei ole üldsusele avatud (nt hoolekandeesutused), kus muidu oleks võimalik piiratud kanaleid inimestele edastada satelliitantenni või piiriäärsetel aladel ka tavaantenni abil.

Meediauuringud näitavad meediakanalite jälgimise ja inimeste meelsuse vahelist korrelatsiooni. Lisaks näitavad meediamonitooringu tulemused, et pärast Venemaa kanalite edastamise piiramist on neid jälginud inimesed leidnud ja jälgima asunud Eesti meediakanaleid. Näiteks võrreldes 2019. aasta uuringuga on 2025. aastal vähenenud Venemaa telekanalite vaatamine 11%-lt 3%-le Eesti elanikkonnast. Samal perioodil on ETV+ vaadatavus kasvanud aga üle kahe korra. Nendele andmetel tuginedes võib väita, et negatiivse mõjuga kanalite pakkumise vähenedes leiavad inimesed üles Eesti kanalid ning liiguvad nende infovälja.

Seega aitab vastav reguleerimine ära hoida julgeolekuohtu sisaldava teabe levimist ja levitamist juhuslikele avalikes kohtades viibivatele inimestele ning avalikke kogunemisi piiratud kanalite vaatamiseks. Riigi julgeoleku tugevdamine on oluline Eesti elanike turvalisuse tagamiseks. Oodatav mõju ulatus on väike ja mõju esinemise sagedus samuti väike. Ebasoovitavat mõju eeldatavasti ei kaasne.

6.2.2. Mõjuvaldkond – majanduslikud mõjud (mõju ettevõtlusele, mõju ettevõtjate halduskoormusele)

6.2.2.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – majutusasutused jm üldsusele avatud kohad, samuti üldsusele mitteavatud kohad

Muudatus mõjutab teoreetiliselt kõiki üldsusele avatud kohti, kus edastatakse meediateenuseid. Nendeks on eelkõige majutusasutused, kaubanduskeskused ja toitlustusettevõtted, kus pakutavate põhiteenuste kõrval meediateenuseid üldsusele kättesaadavaks tehakse. Muudatus mõjutab ka üldsusele mitteavatud kohti, kus viibib määramata arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda, näiteks hooldekodusid.

Kokku on Eestis registreeritud 591 majutuse ja toitlustusega tegelevat ettevõtet, kus on üle kümne töötaja (allikas: Statistikaamet 2023, ettevõtete majandusnäitajad, andmetabel: EM001). EMTAK 2008 koodidega (koodid 55 ja 56) registreeritud ettevõtteid oli 2023. aastal kokku 4825, kuid realselt on keelatud kanalite edastamist tuvastatud ainult mõnes üksikus majutusasutuses. Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutajaid on Sotsiaalkindlustusameti andmetel 238, kuid probleeme on tuvastatud samuti mõnes üksikus.

Seega mõjutaks muudatus loetletud asutustest ainult seda väikest osa, kes keelatud kanaleid üldsusele või väiksemale grupile edastavad.

6.2.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Nii üldsusele avatud kui ka üldsusele mitteavatud kohad peavad järgima seatud piiranguid ja piirama keelatud audiovisuaalmeedia teenuse ja raadioteenuse esitamist avalikkusele või väiksemale isikute ringile (nt hooldekodu). Kuna üldjuhul ei ole meediateenused üldsusele avatud kohtades esmatähtsad ning inimesed ei külasta kohti eesmärgiga neid järgida, siis laiema mõju sihtrühmale puudub.

TTJA ei hakka tegema lauskontrolli, vaid sekkub vastava info saamisel juhtumipõhiselt. TTJA saab õigusliku aluse ettekirjutuse tegemiseks ja sekkumiseks, mis kehtiva õiguse alusel puudub.

Mõju avaldumine on püsiv – Eesti inforuum on korrastatum. Muudatuse rakendamisel on ebasoovitavate mõjude risk väike. Risk võib realiseeruda etteheidetes, et riik laiendab järelevalvet valdkondadesse, kus seda varem ei ole olnud, ja piirab ettevõtlusvabadust.

Nendele üldsusele avatud kohtadele või üldsusele mitteavatud kohtadele, kus viibib määramata arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda (näiteks hoolekandeesutused), mis kasutavad audiovisuaalmeedia teenuse või raadioteenuse edastamiseks satelliitantenni, elektroonilise side võrke või piiriäärsetel aladel tavaantenni ning edastavad seeläbi keelatud programme, võib mõneti suureneda halduskoormus keelatud kanalite piiramiseks. Halduskoormus seisneb eelkõige vastavuskuludes ehk kuludes, mis tekivad kanalite piiramise toimingute tegemiseks.

Siiski on strateegilise kommunikatsiooni lähtekohast tegemist olulise muudatusega, mis ütleb, et riigi julgeoleku tugevdamine on oluline Eesti elanike turvalisuse tagamiseks. Oodatav mõju ulatus on väike ja mõju esinemise sagedus samuti väike. Soovimatute mõjude risk majutuasutuste ja teiste üldsusele avatud hoonete pidajatele ja tarbijatele on väike.

6.2.3. Mõjuvaldkond – riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele)

6.2.3.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – TTJA

Muudatused mõjutavad järelevalveasutust ehk TTJA-d. Kuna mõjutatud on vaid üks valitsusasutus, on sihtrühm väike.

6.2.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

TTJA-le lisandub järelevalve ülesanne, et probleemseid kanaleid antud peatükis käsitletud kohtades ei edastataks. Tegemist on samas pigem järelevalve teostamisega olukorras, kus TTJA-d on keelatud kanali edastamisest teavitatud. TTJA ei hakka teostama lauskontrolli ning töökoormuse tõus on minimaalne. TTJA saab õigusliku aluse ettekirjutuse tegemiseks ja sekkumiseks, mis kehtiva õiguse alusel puudub.

6.3. Ajutiste televisiooni- ja raadiolubade regulatsiooni muutmine

6.3.1. Mõjuvaldkond – majanduslikud mõjud (mõju ettevõtlusele, mõju ettevõtjate halduskoormusele)

6.3.1.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – televisiooni- ja raadioteenuse osutajad

Eesti jurisdiktsiooni alla kuuluvaid televisiooni- ja raadioteenuse osutajaid on majandustegevuse registri andmetel 31, millest ajutised meediaload on 2025. aasta märtsi seisuga kolmel ettevõttel (kokku 5 luba). Arvestades Statistikaameti veebilehel toodud majanduslikult aktiivsete ettevõtete koguarvu 2024. aastal (158 378), on tegemist väikese sihtrühmaga.

6.3.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Ajutiste raadiolubade regulatsiooni muutmine annab raadioteenuste osutajatele alaliste raadiolubade konkursi vahelisel ajal võimaluse lühikest aega tegutseda. Kui praegu on ajutiseks raadiolooks võimalik taotlust esitada vaid juhul, kui selle eesmärk on kindla sündmuse kajastamine raadioprogrammis, siis muudatusega võimaldatakse lisaks taotlust esitada ka testimiseks vabadele sagedustele. Samuti seatakse muudatustega ajutisele iseloomule kindel ajaline määratlus, mis tagab, et ajutiste raadiolubadega tegevusest ei saaks sisuliselt alalist tegevust. Muudatusega tugevdatakse raadioturul konkurentsi. Muudatus mõjutab raadioteenuste osutajaid, andes neile paremad võimalused ajutiste raadiolubadega tegutsemiseks. Muudatus ei tekita teenuseosutajatele lisakohustusi ning nende halduskoormus sellest ei suurene.

Kuna vabu ajutiseks tegevuseks võimalikke FM-raadiosagedusi palju ei ole, saab hinnata nii oodatavat mõju ulatust kui ka mõju esinemise sagedust väikeseks. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike.

Rahvusvahelisele programmile ajutise televisiooniloo loataotluste läbivaatamise tähtaja pikenedamine mõjutab vähesel määral rahvusvaheliste teleprogrammide osutajaid. Kuna tähtaja pikendamine on vajalik, et loa väljastamiseks vajalikud toimingud teha, on tähtaja pikendamisel minimaalne mõju. Rahvusvahelise programmi ajutise televisiooniloo taotlejatele muudatus lisakohustusi ei tekita ning nende halduskoormus sellest ei suurene.

6.3.2. Mõjuvaldkond – riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele)

6.3.2.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – TTJA

Muudatused mõjutavad TTJA-d. Kuna mõjutatud on vaid üks valitsusasutus, on tegemist väikese sihtrühmaga.

6.3.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Ajutiste raadiolubade regulatsiooni muutmine mõjutab TTJA ametnike töökorraldust. Muudatuse kohaselt võimaldatakse väljastada ajutine televisiooni- või raadioluba lisaks sündmuse kajastamisele ka meediateenuse programmi sobivuse testimiseks konkreetse levipiirkonna elanikele või uue tehnoloogilise lahenduse testimiseks meediateenuse edastamiseks. Kuna uue regulatsiooni kohaselt ei oleks ajutise meedialoo alus üksnes sündmuse kajastamine, võib muudatus mõningal määral suurendada turuosaliste soovi ajutisel meedialoal tegutseda. Samuti ei ole ajutisteks raadiolubadeks sobivaid sagedusi lõputult.

Eelnevat arvesse võttes saab nii oodatavat mõju ulatust kui ka mõju esinemise sagedust hinnata väikeseks. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike.

6.4. Meedialubade kõrvaltingimused, raadiolubade liigid ja raadiolubade konkursi korraldamise kord

6.4.1. Mõjuvaldkond – majanduslikud mõjud (mõju ettevõtlusele, mõju ettevõtjate halduskoormusele)

6.4.1.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – televisiooni- ja raadioteenuse osutajad

Eesti jurisdiktsiooni alla kuuluvaid televisiooni- ja raadioteenuse osutajaid on majandustegevuse registri andmetel 31, sh on rahvusvaheline televisiooniluba 11-l ettevõtjal ja 14-st raadioteenuse osutajast üleriigiline raadioluba kaheksal (2025. aasta märtsi seisuga).

Arvestades Statistikaameti veebilehel toodud majanduslikult aktiivsete ettevõtete koguarvu 2024. aastal (158 378), on tegemist väikese sihtrühmaga.

6.4.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus olulisuse kohta

Rahvusvahelistele televisioonilubadele kõrvaltingimuste seadmine seab piiranguid loa taotlejatele. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on rahvusvahelise loa võimalik levida ka Eestis, kuid seda ilma kõrvaltingimusteta. Samas regionaalsel ja üleriigilisel tegevusloal tegutsevad ettevõtjad peavad täitma Eestis levimisel rangemaid nõudeid. Seega seisneb mõju turuosalistele ausa konkurentsi toetamises. Lahendus mõjutab eelkõige neid ettevõtteid, kes soovivad rahvusvaheliste televisioonilubadega Eestis levida. Nendel ettevõtetel tekib lisakohustus kõrvaltingimustele vastamiseks ning loa taotlemisel infokohustus esitada andmed, mis on vajalikud, et vastavust kinnitada. Seega suureneb nende ettevõtete halduskoormus. Kui ettevõtja soovib oma tegevust piiriülevalt laiendada, siis ei ole asjakohane teda tarbetult piirata ja TTJA peab sellest oma diskretsiooniõiguse kasutamisel lähtuma.

Kuna rahvusvahelised televisiooniload on Eestis üheksal ettevõttel, saab nii oodatavat mõju ulatust kui ka mõju esinemise sagedust hinnata väikeseks (rahvusvaheline televisiooniluba antakse kuni viieks aastaks). Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike.

Lisaks lihtsustatakse ja ajakohastatakse muudatusega raadiolubade liike. Raadioliikide muutmine ei tekita raadioteenuse osutajatele lisakohustusi ning regulatsiooni lihtsustamisel on teenuseosutajatele positiivne mõju, muutes nõuete mõistmise ja nende täitmise arusaadavamaks. Asjaolu, et TTJA muudetakse raadiolubade konkursile kõrvaltingimuste seadmisel vastutavaks, lisab täiendava võimaluse lühendada raadiolubade konkursi protsessi ühe kuu võrra. Muudatusel on teenuseosutajatele positiivne mõju, sest tegevusluba on võimalik saada kiiremini. Kuna raadioteenuse osutajatele muudatustest tulenevat infokohustust ega vastavuskulusid ei teki, siis nende halduskoormus selle võrra ei suurene.

Raadioloo liikide täpsustamine ning raadiolubade konkursi lühendamine seab soodsamad võimalused digiraadio arenguks Eestis. Digiraadio võimaldab oluliselt suurendada pakutavate radiokanalite arvu, mis omakorda võimaldab senisest paremini rahuldada killustuva kuulajaskonna erinevaid maitseid. Lisaks saavad raadioteenuse pakkujad senisest tunduvalt kulutõhusamalt katta oma radiokanalitega kogu Eesti territooriumi, mis võimaldaks koguda

reklaamiandjate jaoks suuremaid kuulajate gruppe. Digiraadio vahendusel on võimalik reklaamitellijatel jõuda täpsemate sihtrühmadeni kogu Eesti territooriumil ning seeläbi oma tooteid ja teenuseid senisest tõhusamalt turundada. Suuremad reklaamitulud võimaldavad meediateenuste pakkujatel tõsta oma programmide kvaliteeti ning muuta need kuulajatele senisest veelgi enam huvipakkuvaks. Pikemas perspektiivis on digiraadio arengu toetamisel regulatiivsel tasandil raadioteenuse osutajatele positiivne mõju. Tegemist ei ole lähiaastatel küll olulise mõjuga muudatusega, kuid valdkonna jaoks on see positiivne ja vajalik.

Eesti turule suunatud teise riigi jurisdiktsiooni all tegutsev raadioprogramm ei pruugi järgida MeeTS-is kehtestatud nõudeid ja teise riigi raadioloa kasutamise tegelik eesmärk on hoida kõrvale Eestis kehtivaist õigusnormidest. Eesti meediaturul kõigi turuosaliste võrdse kohtlemise ja raadioturul ausa konkurents tagamiseks on otstarbekas rakendada teleturul kehtivat põhimõtet ka raadioturu regulatsioonis.

Eelnevat arvesse võttes saab nii raadiolubade konkursi korraldamise korra muutmisest oodatavat mõju ulatust kui ka mõju esinemise sagedust hinnata väikseks. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike.

6.4.2. Mõjuvaldkond – majanduslikud mõjud (mõju mittetulundussektorile, mõju halduskoormusele)

6.4.2.1. Muudatusest mõjutatud sihtrühm: kollektiivse esindamise organisatsioonid ehk KEO-d (Eesti Autorite Ühing (EAÜ), Eesti Fonogrammitootjate Ühing (EFÜ), Eesti Esitajate Liit (EEL)).

6.4.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Osaline halduskoormuse tõus on vältimatu ning puudutab ka KEOsid. Muudatused on samas KEO-dega läbi räägitud ja nende toetus on eelnõus pakutud lahendusele saadud.

Juba täna esitavad raadioteenuste osutajad KEO-dele aruandeid muusikateoste mängimise kohta nende jaamades, mille alusel KEOd jaotavad autori-, esitaja ja fonogrammitootja tasusid. Samas ei ole raadioteenuse osutajate poolt esitatavad repertuaariaruanded veel täielikult kõigi teenuseosutajate vahel ühtlustatud ning kõik aruanded ei sisalda seaduse nõuete täitmiseks vajalikku infot, eelkõige muusikateoste mängimise kellaega.

Seaduses sätestatud nõude täitmiseks peab raadioteenuse osutajate poolt esitatav repertuaariaruandlus sisaldama lisaks lugude nimekirjale ja teoste (ISWC) ning salvestiste koodidele (ISRC) ka lugude mängimise kellaega ja kestvust selliselt, et neist saab filtreerida välja Eesti autorite teosed.

EAÜ, EFÜ ja EEL on leppinud kokku, et Eesti autorite teoste osakaalu nõude järgimise kohta annab TTJA nõudmisel tagasisidet EAÜ. EAÜ ja EEL viisid läbi repertuaariaruannete võrdleva analüüsi kahe raadiojaama kvartaliaruannete näitel ning tulemused oli peaaegu identsed (kvartali peale erines tulemus ühe teose osas), mistõttu sai järeldada, et piisab vaid EAÜ poolsest tagasisidestamisest.

6.4.3. Mõjuvaldkond – haridus, kultuur ja sport (kultuurilised mõjud)

6.4.3.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond

2025. a seisuga elab Eestis 1 369 285 inimest. Eesti jälgib telekanaleid üle 90% ja kuulab raadiokanaleid üle 80% Eesti elanikkonnast.

6.4.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Eesti autorite loodud muusikateoste edastamise miinimummahu kehtestamine raadiojaamadele mõjutab positiivselt eesti kultuuriruumi. Eesti autorite loodud muusikateoste raadioeetris mängimine aitab kaasa muusika loojate ja esitajate tuntuse tõusule ning samas esitab neile kõrgemaid kvaliteedinõudeid.

6.4.4. Mõjuvaldkond – riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele)

6.4.4.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – TTJA

Muudatused mõjutavad TTJA-d. Kuna mõjutatud on vaid üks valitsusasutus, on sihtrühm väike.

6.4.4.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Kavandatava regulatsiooni kohaselt tekib võimalus seada rahvusvahelisele televisiooniloale kõrvaltingimusi. TTJA-l on loataotluste läbivaatamisel kohustus hinnata nende vastavust loa kõrvaltingimustele. Seega tekib TTJA-le lisakohustus rahvusvaheliste televisioonilubade taotluste kõrvaltingimuste kontrollimisel.

Muudatus, millega lisatakse TTJA-le kui sõltumatule mediaregulaatorile kohustus luua raadiolubade konkursiks sobivad kõrvaltingimused, mõjutab vähesel määral ka TTJA töökorraldust.

Muudatused seoses Euroopa meediavabaduse määruse rakendamisega

6.5. Audiovisuaalmeedia teenuste ja raadioteenuse osutaja ning muu meediateenuse osutaja märkimine äriregistris ja neile riiklikuks reklaamiks eraldatud kogusumma kajastamine

6.5.1. Mõjuvaldkond – majanduslikud mõjud (mõju ettevõtlusele, mõju ettevõtjate halduskoormusele)

6.5.1.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – teenuse osutajad

Eesti Meediaettevõtete Liidu kodulehe andmetel kuulub liitu 19 ettevõtet. TTJA andmetel tegeleb radio- ja teleteenuste ning tellitava audiovisuaalteenuse osutamisega kokku 31 ettevõtet. Äriregistris on sihtrühma kuuluvad äriühingud jaotunud tegevusala EMTAK (2008) koodide alusel järgmiselt: ajalehtede kirjastamisega tegeleb 35 ettevõtet (kood 58131); ajakirjade jm perioodika kirjastamisega tegeleb 115 ettevõtet (kood 58141); raadioteenuste osutamisega tegeleb 56 ettevõtet (kood 60101); televisiooniteenuste ja lineaarsete audiovisuaalmeedia teenuste osutamisega tegeleb 51 ettevõtet (kood 60201). Sotsiaalmeedia

platvormidel ärielistel eesmärkidel tegutsevad sisuloojad määratlesid oma tegevust EMTAK koodiga 73121 (Reklaami vahendamine meedias).

2025. aastast EMTAK koodid muutusid ja uued kehtivad EMTAK koodid oleksid järgmised: 60101- Raadioringhääling ja audiosisu levitamine, 60201- Televisiooniteenused ja videote levitamine, 58121- Ajalehtede kirjastamine, 58131 - Ajakirjade jm perioodika kirjastamine ja 60391- Muu sisu levitamine. 2025. a märtsi seisuga omab koodi 60391, mis peaks hõlmama ka sisu levitamist ajaveebi vahendusel, 7 ettevõtet. Kokkuvõttes võib orienteeruvalt lugeda meediateenuste osutamise tegelevate ettevõtete arvuks kuni 200 ettevõtet.

Arvestades Statistikaameti veebilehel toodud majanduslikult aktiivsete ettevõtete koguarvu 2024. aastal (158 378), on tegemist väikese sihtrühmaga.

6.5.1.2 Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Koostöös Registrite ja Infosüsteemide Keskusega luuakse järgmine lahendus.

- 1) Ettevõtja märgib asutamisel või majandusaasta aruande esitamisel oma tegevusala (ÄS § 4 lg 5). Seda tehakse üks kord aastas, poole aasta pealt tegevusala muuta ei saa.
- 2) Kultuuriminister on kehtestanud määrusega loetelu tegevusaladest (EMTAK koodid), mida loetakse meediateenuse osutamiseks.
- 3) Automaatika seob ära esitatud tegevusala ja kultuuriministri esitatud EMTAK koodid, tuvastab, et tegevusala läheb meediateenuse osutamise alla.
- 4) E-äriregistris ettevõtja vaatel kuvatakse automaatselt tegevusalade väljal teave, et juriidiline isik on meediateenuse osutaja meediateenuste seaduse tähenduses.
- 5) Meediateenuse osutajal on kohustus majandusaasta aruande lisana tuua eraldi välja riikliku reklaami summa.
- 6) Automaatika võtab esitatud summa ja kuvab eraldi reana majandusaasta aruannete kasti vastava aasta aruande all nt „Perioodil 01.01.2025 - 31.12.2025 eraldati juriidilisele isikule riiklikuks reklaamiks x eurot.“

Täiendav halduskoormus on korrektselt õige tegevusala valinud ettevõtjale majandusaasta aruande lisana riikliku reklaami summa lisamine (kui selline summa on 0, tuleb ka see eraldi märkida). Seega, riikliku reklaamiraha aruandlus kohustab meediateenuse osutajaid majandusaasta aruande lisas raporteerima ka sellisest tulust, mida varasemalt ei ole eraldi kajastatud. Eesti meediateenuse osutajatele toob muudatus kaasa vajaduse oma raamatupidamises eraldi märkida riikliku reklaami tulud ning need ühe koondsummana majandusaasta aruande lisana äriregistrile esitada. Lisanduv halduskoormus on siiski minimaalne ja see kohalduks aastal 2027, esitades majandusaasta aruannet eelmise majandusaasta kohta. RIK töötab välja võimaluse, et vastava summa saab vabatahtlikult esitada ka 2026. aastal.

Ettevõtte äritegevuse aspektist on tegemist positiivse muutusega, mis mõjutab riiklike reklaamirahade optimaalset kasutamist ja toetab meediaturu tervet konkurentsi. Riiklike reklaamirahade jaotuse läbipaistvus võimaldab meediateenuse osutajatel lihtsal viisil tuvastada riikliku reklaamiraha kallutatud kasutamist. Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike ja see on seotud mõningase halduskoormuse suurenemisega.

6.5.2. Mõjuvaldkond – riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele). Mõjuvaldkond- infotehnoloogia ja infoühiskond (mõju infotehnoloogilistele arendustele, mõju e-riigile)

6.5.2.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – Registrate ja Infosüsteemide Keskus (RIK) ja Kultuuriministeerium

Muudatused mõjutavad RIK-i, kelle ülesanne on vastav arendus välja töötada ja seda käigus hoida.

Muudatused mõjutavad Kultuuriministeeriumi, kelle roll on hoida oma määrusega EMTAK koodid meediateenuse osutaja määratlemisel asjakohased.

6.5.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Mõju RIK-i töökoormusele ja kuludele on vähene, sest kavandatavad muudatused arvestavad juba väljakujunenud praktikaga, mistõttu saab oodatava mõju ulatust ning selle esinemise sagedust hinnata väikeseks. Hinnanguliselt on arendustööde maksumus kuni 5000 eurot.

Eesti riigi juba olemasoleva IT-lahenduste rakendamisel Euroopa meediavabaduse määrusest tulenevate nõuete täitmisel on positiivne mõju Eesti kui e-riigi mainele. Eesti riik ei hakka määruse nõuete täitmiseks looma uusi andmebaase ega arendama aruandluse teostamiseks dubleerivaid IT-lahendusi. Lahenduse pakkumiseks kasutatakse juba olemasolevaid infosüsteeme ja e-teenuseid, millede arenduse ulatus on väiksemahuline. Ebasoovitava mõju kaasnemist ei ole ette näha.

6.6. Meediaturu kontsentratsiooni hindamine

6.6.1. Mõjuvaldkond – haridus, kultuur ja sport (kultuurilised mõjud)

6.6.1.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond, tarbijad

2025. a seisuga elab Eestis 1 369 285 inimest. Kõiki isikuid võib lugeda meediatarbijateks, kes oleksid tõenäoliselt huvitatud, et meediaturul valitseks mitmekesisus ning oleks võimalik erinevates meediakanalites tarbida kvaliteetset meediasisu.

6.6.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Muudatusega luuaks regulatsioon, mis võimaldab hinnata meediakontsentratsioone, millel võib olla märkimisväärne mõju meedia mitmekesisusele ja toimetuste sõltumatusele. Loodava lahenduse rakendamisel on positiivne mõju elanikkonnale pakutavate meediateenuste ja meediasisu mitmekesisusele ning meedia tarbimise võimalustele.

Turukonkurentsi regulatsioon kaitseb tarbijat monopolide tekke eest ja tagab parema hinnaga laiema teenuste valiku pakkumise.

Tarbijate jaoks on Eesti meediamaastik üsna mitmekesine ja stabiilne ning meediateenuste osutajate poolt pakutavad teenused kvaliteetsed ning vabas turukonkurentsis vastavalt pakkumise-nõudluse suhtele tarbijasõbralikult hinnastatud. Toimivat konkurentsipõhist

meediaturgu arvestades on meediateenuste osutajate märkimisväärne koondumine pigem vähemtõenäoline. Tulevikus toimuda võivate meediaettevõtete koondumised on pigem harvad ning tarbijate jaoks on nende mõju meediasisu kättesaadavusele ja meediasisu kvaliteedile pigem väike.

6.6.2. Mõju majandusele (mõju ettevõtlusele, mõju ettevõtjate halduskoormusele)

6.6.2.1 Muudatustest mõjutatud sihtrühm –teenuse osutajad

Meediaturu kontsentratsiooni hindamiseks esitatakse teatis samadel alustel nagu konkurentsiseaduse alusel koondumise kontrolli puhul. Seda tehakse siis, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot. Seega puudutab regulatsioon hinnanguliselt alla 50 ettevõtte, kelle majandusaasta käive ületab koondumiste hindamise teostamise eelduseks oleva käibe.

Arvestades Statistikaameti veebilehel toodud majanduslikult aktiivsete ettevõtete koguarvu 2025. aastal (158 378), on tegemist väikese sihtrühmaga.

6.6.2.2 Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Meediakontsentratsiooni hindamise mõju ulatus ja esinemise sagedus sihtrühmale on tõenäoliselt pigem väike, sest Eesti meediamaaistik on viimastel aastatel üsna stabiilne ning olulisemad koondumised on kümnekond aastat tagasi juba toimunud. Seetõttu pole teada, kas hindamist vajav koondumine võiks esineda kord viie või kümne aasta jooksul. Samas on meedia kontsentratsiooni jälgimine ja meediamonopolide tekke ennetamine ajakirjandusväljaannete mitmekesisuse ja meediaväljaannete elujõulisuse tagamiseks oluline. Meediakontsentratsiooni asjatundlik hindamine toetab vaba ning ausas konkurentsisis majanduslikult hästi toimiva meediasektori arengut. Majanduslikult elujõulisel meediateenust osutajad tagavad elanikkonna igakülgse informeerituse ja loovad demokraatliku ühiskonna arengut toetava vaba arvamuste avaldamise ja arutelude foorumi. Monopolide tekke vältimine võimaldab ettevõtetel toimida ja uutel tegijatel turule tulla avatud konkurentsitingimustes. Pakutud lahendus võimaldab hinnata ka koondumiste mõju juhul kui mõni globaalsetest meediateenuste osutajatest sooviks Eesti turul ettevõtteid omandades jõupositsiooni saavutada ning konkurentsivõimet vähendada.

Oodatav mõju ulatus ja mõju esinemise sagedus on väike. Soovimatute mõjude risk meediateenuste osutajatele tuleb hinnata ebatõenäoliseks.

6.6.3 Mõjuvaldkond – riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele)

6.6.3.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – TTJA ja Konkurentsiamet

Muudatused mõjutavad TTJA-d ja Konkurentsiametit. Kuna mõjutatud on kaks valitsusasutust, on sihtrühm väike.

6.6.3.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus olulisuse kohta

Meediateenuste osutajate koondumiste hindamisi on varasemalt olnud ainult üksikuid ja olukorra muutust ei ole ka lähiaastateks ette näha. Sellest tulenevalt on prognoositav mõju TTJA ja Konkurentsiamet töökoormusele väike.

Meediateenuste osutajate koondumise hindamise viib läbi Konkurentsiamet läbi juba kehtiva konkurentsiseaduse alusel. Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti ülesandeks on muudatuse kohaselt hinnata sellise koondumise mõju meediapluralismile ja teavitada sellest Konkurentsiametit. TTJA arvamus on Konkurentsiametile teadmiseks, see ei ole talle siduv. Konkurentsiamet saab seda hinnangut kasutada koondumise mõju hindamisel tarbijale avalduva mõju kontekstis. Analoogne regulatiivne lahendus võetakse kasutusele ka Soomes ja Rootsis. Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike ja see on seotud ainult võimaliku mõningase töökoormuse suurenemisega TTJA-s ja Konkurentsiametis. Risk võib realiseeruda etteheidetes, et riik võib meediateenuste osutajate koondumisele seada majandustegevust liigselt piiravaid nõudeid.

6.7. Avaliku sektori vahendite eraldamine riiklikuks reklaamiks ning sellekohase info avalikustamine

6.7.1. Mõjuvaldkond – haridus, kultuur ja sport (kultuurilised mõjud)

6.7.1.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – Eesti elanikkond, meediatarbija

2025. a seisuga elab Eestis 1 369 285 inimest, keda võib suures osas lugeda meediatarbijaks.

6.7.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeltus olulisuse kohta

Regulatsiooni eesmärk on tagada riikliku reklaamiraha kasutuse suurem läbipaistvus, mis parandab meediaturu vaba konkurentsi ja aitab vältida riikliku reklaamiraha võimalikust kallutatud kasutamisest tekkida võivat turumoonutust. Eesti elanikel tekib võimalus näha riikliku reklaamiraha kasutamist meediateenuste osutajate lõikes.

Läbipaistvalt jaotatud riiklik reklaamiraha toetab meediateenuste osutajate majandustegevust ning mõjutab positiivselt meediaturu konkurentsi. Hästi toimiv meediasektor pakub elanikkonnale erinevates meediakanalites kvaliteetset mitmekesist meediasisu tarbijasõbralike hindadega. Käesoleva eelnõu koostamise seisuga ei ole teadaolevalt turgu moonutavat riikliku reklaamiraha kasutust Eestis tuvastatud.

6.7.2 Mõjuvaldkond – riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele, mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele ja finantseerimisele)

6.7.2.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – kõik avaliku sektori asutused

Avalikust sektorist suurima osa (90%) moodustab valitsussektor, ülejäänud loetakse nn muuks avalikuks sektoriks. Eesti valitsussektor jaotub omakorda kolmeks: keskvalitsus, kohalikud omavalitsused ja sotsiaalkindlustusfondid. Muu avaliku sektori alla kuuluvad riigi ja

omavalitsuste osalusega kaupa ja teenuseid tootvaid avaliku sektori ettevõtteid (nt Eesti Energia, Tallinna Sadam jne). Avaliku sektori asutusi on seisuga 2024. a aprill 2334¹¹.

Riikliku reklaamiraha aruandlusega seotud muudatused mõjutavad Riigi Tugiteenuste Keskust. Prognoositav arendustööde maksumus on 2000 eurot.

Mõningal määral kasvatab TTJA töökoormus kord aastas tehtava riikliku reklaamiraha kasutuse analüüsi teostamiseks.

6.7.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järelendus olulisuse kohta

Riikliku reklaamiraha saajate arvu kohta senini täpne informatsioon puudub. Pakutav lahendus tagab riikliku reklaamiraha kasutuse läbipaistvuse ja aitab kaasa riiklike reklaamirahade õiglasele jaotusele.

Euroopa meediavabaduse määruse artikli 25 rakendamiseks on kavas täiendada makseandmikke, mida esitavad kõik valitsussektorisse kuuluvad üksused rahandusministri määruse “Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend” alusel. Makseandmikes ei ole hetkel nii detailseid kontosid, et saaks eraldi välja võtta maksed ostetud reklaami eest. Ettepanek on luua makseandmikesse uus kuuekohaline konto, mille alusel on võimalik saldoandmike infosüsteemist (<https://saldo.rtk.ee/saldo-app/>) kasutajasõbralikul viisil vastavat infot kätte saada. Saldoandmike infosüsteemi andmefaili alusel teostab TTJA kord aastas analüüsi ning avalikustab selle tulemuse oma kodulehel. Analüüsis tuuakse eraldi välja ka andmed kontsernidesse kuuluvate teenuse tarnijate kohta.

Raamatupidamist reguleeriv avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend kehtib praegu 2275 avaliku sektori üksusele, kellest 1899 on kohalike omavalitsuste üksused (KOV-id, nende allüksused ja nende otsese või kaudse mõju all olevad üksused). 376 üksust on avaliku sektori üksused, kes ei kuulu KOV-ide gruppi. 1899 KOV-i üksusest kuuluvad Tallinna linnale 280 üksust, ülejäänud oleks vabastatud Euroopa meediavabaduse määruse art 25 lõike 2 punktis b toodud info esitamisest (nende kontsernide ametlikud nimed, kuhu sellised punktis a osutatud meediateenuse osutajad või digiplatvormide pakkujad kuuluvad). Artikli 25 lõike 2 punktides a ja c toodud info tuleb siiski avalikustada ka nendel KOV-idel. 376 üksusest, kes ei ole KOV-ide grupis, on käesoleval ajal RTK teenindamisel 214 üksust ning 162 peavad iseseivat raamatupidamist. Nende iseseisva raamatupidamisega üksuste hulgas on ka äriühingud ja muud avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid, kes makseandmikke ei esita, sest neid ei loeta valitsussektorisse. Niisuguseid ühinguid on 92, kelle kohta makseandmikest infot täna ei saada. Suurimad neist on Eesti Pank, Eesti Energia, Riigimetsa Majandamise Keskus, Elering, Tallinn Sadam. Rahandusministri määrusega “Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend” kehtestatakse ka neile nõue esitada makseandmik, milles on andmed riikliku reklaamiraha kulude kohta.

Kokkuvõtvalt - koostöös RTK ja TTJA-ga soovitakse leida lahendus, et aruandlusprotsess oleks võimalikult automatiseeritud ja avaliku sektori asutuste töökoormus suureneks minimaalselt.

---

¹¹ <https://www.fin.ee/riigihaldus-ja-avalik-teenistus-kinnisvara/riigihaldus/avaliku-sektori-statistika>

6.8. Allikakaitset puudutavate isikute ringi laiendamine

6.8.1. Mõjuvaldkond – mõju siseturvalisusele (siseturvalisus)

Siin puudutatakse eelkõige mõju inimeste õigustele kriminaalmenetluses, sh tasakaalule julgeolekuhuvide ja kahtlustatavate õiguste vahel ning kuriteoohvrite ja tunnistajate õigus.

6.8.1.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – Ajakirjanduslikku infot töötlevad isikud ja nende lähedased

Muudatus puudutab ajakirjanduslikku infot töötlevate isikute lähedasi, kes seni allikakaitse regulatsiooni alla ei kuulunud. Erinevate tööalaste ja eraeluliste suhete kaudu allikakaitse informatsiooniga kokku puutuvate inimeste ringi kuuluvate inimeste arvu võib orienteeruvalt hinnata kuni kui tuhande inimeseni.

6.8.1.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Lahendus aitab kaasa sõltumatu ajakirjanduse kvaliteedi - ja selle kaudu kogu Eesti elanikkonna informeerituse - tõusule. Kvaliteetsem sõltumatu ajakirjandus loob võimalused elanikkonna informeerituse parandamiseks ning vähendab väärinformatsiooni ja vaenulike siseturvalisust ohustavate infooperatsioonide võimalikku mõju ühiskonnas.

Allikakaitse all olevate isikute ringi laiendamine tõstab nii ajakirjanike kui ka nende lähiringkonna turvatunnet. Teadmine, et ka lähedased inimesed on kaitstud, toetab uurivate ajakirjanike ametialast tegevust. Muudatuse mõju ajakirjanike töötulemustele, ja selle kaudu kogu ajakirjanduse kvaliteedile, tuleb hinnata positiivseks. Kvaliteetsem sõltumatu ajakirjandus loob võimalused elanikkonna informeerituse parandamiseks ning vähendab väärinformatsiooni ja vaenulike siseturvalisust ohustavate infooperatsioonide võimalikku mõju ühiskonnas.

Mõju ulatus ja esinemise sagedus sihtrühmale on tõenäoliselt pigem väike.

6.8.2. Mõjuvaldkond – mõju siseturvalisusele (siseturvalisus). Mõjuvaldkond – riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele)

6.8.2.1. Muudatustest mõjutatud sihtrühm – õiguskaitseasutused

Muudatus puudutab õiguskaitseasutusi - kohtud, prokuratuur, PPA.

6.8.2.2. Avalduva mõju kirjeldus sihtrühmale ja järeldus olulisuse kohta

Muudatus võib teoreetiliselt mõjutada õiguskaitseasutuste tööd, kes peavad allikakaitse laiendatud ringiga oma töös arvestama.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Võrreldes kehtiva meediateenuste seadusega lisandub Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile ülesandena meediateenuse kontsentratsiooni hindamisel hinnangu andmise kohustus, samuti suureneb TTJA roll raadiolubade väljastamisel. Lisaks suureneb kohustus osaleda

Euroopa Liidu üleses meediaregulaatorite koostöövõrgustikus. Euroopa meediavabaduse määrusest tulenevalt laienevad Euroopa meediateenuste nõukoja pädevused võrreldes selle eelkäija Euroopa järelevalveasutuste rühmaga - laieneb meediateenuste skoop, lisandub kohustus anda hinnanguid meediakontsentratsiooni küsimustes ning töötada välja ja rakendada siseturu kaitse reeglid kolmandatest riikidest pärit meediateenuste suhtes. TTJA-l on kohustus esindada Eestit Euroopa meediateenuste nõukoja töös. Lähtudes lisanduvatest tegevustest on vajalik TTJA-le tagada rahastus ülesannete täitmiseks. Ka Euroopa meediavabaduse määruse artikli 7 lõike 3 kohaselt tagavad liikmesriigid, et nende reguleerivatel asutustel või organitel on käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks piisavad rahalised, inim- ja tehnilised ressursid.

Kulud kaasnevad ka erinevate arendustöödega (äriregistri arendustööd kuni 5000 eurot ja saldoandmike infosüsteemi arendustööd kuni 2000 eurot).

8. Rakendusaktid

Kehtestada on vaja üks rakendusakt. Uue § 16 lõike 3 kohaselt kehtestab täpse loetelu Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) tegevusaladest, mille puhul kohalduvad lõiked 1 ja 2, kehtestab kultuuriminister määrusega. Rakendusakti kavand on lisatud seletuskirja juurde.

Muuta on vaja rahandusministri määruse „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend” lisa. Makseandmikesse lisatakse uus kuuekohaline konto (riiklik reklaam).

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril. Muudatuste rakendamiseks ei ole vaja pikemat ettevalmistusaega, selle rakendamiseks ei ole vaja valmistuda ega tööd ümber korraldada. Seoses Euroopa meediavabaduse määruse rakendamisega alates 8.08.2025 on vaja arvestada ka selle kuupäevaga. Samas on mõistlik üldises korras jõustumise asemel fikseerida konkreetne jõustumiskuupäev. Kuupäeva sätestamisel on arvestatud, et menetluseks Riigikogus tuleb varuda vähemalt kolm kuud.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõule eelnes VTK koostamine, mis esitati kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks järgmistele asutustele ja isikutele: Justiitsministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Siseministeerium, Rahandusministeerium, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Rahapesu Andmebüroo, Kaitsepolitsei amet, Riigikogu kultuurikomisjon, Eesti Meediaettevõtete Liit, Eesti Ringhäälingute Liit, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Telia Eesti AS, Elisa Eesti AS, AS Levira, AS STV, Eesti Hotellide ja Restoranide Liit, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Rahvusringhääling, AS Postimees Grupp, Tartu Pereraadio Ühing, AS All Media Eesti, MTÜ Raadio 7 UCB Meedia, Northstar Media OÜ, Taevaraadio OÜ, AS Äripäev, Ring FM Media OÜ, OÜ Nõmme Raadio, osaühing Raadio Kadi, osaühing MP Meedia, Eestisoomlaste Ühendus Sibelius, Sauna ja Sisu MTÜ, Huumor OÜ, Duo Media Networks OÜ, osaühing ALO-TV, OÜ Orsent, Mittetulundusühing AB Video, AS TV Play Baltics, ÖÖLoom Produktsioon OÜ, DanceTelevision OÜ, Kids Programming OÜ, WorldExtremeTV OÜ, Central Media Distribution OÜ, ETHNOTV OÜ,

Super Baltic OÜ, V World North Europe OÜ, SA Eesti Filmi Instituut, Corporate News Agency OÜ, Random OÜ.

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu ning arvamuse avaldamiseks samadele isikutele ja asutustele, kellele esitati kooskõlastamiseks VTK.

Kuivõrd eelnõu on täiendatud Euroopa meediavabaduse määruse rakendamiseks vajaliku regulatsiooniga, mis võib puudutada sama isikute gruppi, kellele esialgne eelnõu kooskõlastamiseks esitati, saadetakse eelnõu kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks samale asutustele ja isikute ringile uuesti (mõned muudatused on meedialubade omanikes). Lisaks saadetakse eelnõu kooskõlastamiseks Konkurentsiametile, Riigi Tugiteenuste Keskusele, Registrate ja Infosüsteemide Keskusele, Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning Eesti Ajakirjanike Liidule.

Kultuuriministri määrus

Loetelu Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori tegevusaladest, mille puhul kohalduvad meediateenuste seaduse § 16¹ lõiked 1 ja 2

Määrus kehtestatakse meediateenuste seaduse § 16¹ lõike 3 alusel.

Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori tegevusalad, mille puhul kohalduvad meediateenuste seaduse 16¹ lõiked 1 ja 2, on 58121 (Ajalehtede kirjastamine), 58131 (Ajakirjade jm perioodika kirjastamine), 60101 (Raadioringhääling ja audiosisu levitamine), 60201 (Televisiooniteenused ja videote levitamine), 60391 (Muu sisu levitamine).

Minister

Kantsler